

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 30 του Οκτώβρη 1905

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 170

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΕΡΜΟΝΑΣ. *Αρσική Σάτυρα.*
 Γ. Σ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ. *Οι δύο μάννες που κλαίω.*
 ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ. *Βιβλίο πρώτο (συνέχεια από το 158 φύλλο).*
 ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΑΝΗΣ. *Κοινωνικές σκηνές—Στο γραφείο.*
 ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ. *Ένα τραγούδι του Περούλη.*
 Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. *Θεατρικά—Μια ματιά στο πρόγραμμα του Βυσιλικού.*
 ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ. *Αδικία.*
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Α. Α. *Εδανθία Χατζή.*
 Δ. Π. Τ. *Φαινόμενα και πράματα (Σίγουρη κατάδικη—Το γράμμα των φοιτητών—Είκοσιπέντε χρόνια με 'Αλήθεια)—Μιστριώτης φθέγγεται—Φυροδοκοφυλάκοι—Οικονόμου και Πεταόλης).*
 Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΟΙ ΔΥΟ ΜΑΝΝΕΣ

ΠΟΥ ΚΛΑΙΩ

Φυλάκες «Συγγρού». Νύχτα της 25 Οκτώβρη 1905.

(από το ημερολόγιό μου)

... Η άποψισινή είναι φαίνεται ή ύστερική μου νύχτα μέσα σ' αυτή τη φυλακή, αν δεν με... ξαναφέρουν καταδικών πειά! Γιατί είδοποιήθηκα πώς αύριο θάρθουν οι χωροφύλακες να με πάρουν στη Χαλκίδα που θά με δικάσουν στις 3 του Νοέβρη οι ένορκοι... Και το περίεργο πράγμα, σάν να με πιάνη την τελευταίαν αυτή στιγμή μια λύπη ανεξήγητη, ότι πρόκειται ν' αφήσω αυτό το κελλί μου, που έζησα τέσσερες μήνες μέσα σε τρομερές δοκιμασίες, αλλά και σχεδόν εύτυχημένος, γιατί δεν είναι μεγαλειότερη ήδονή για άνθρωπον της 'Ιδέας, ότι βασανίζεται και μαρτυρεί για ένα «ιδανικόν».

Ω τις γλυκόπικρες ημέρες των τεσσάρων τούτων μηνών!...

Η πρόστυχη «Εξουσία» ήθέλησε να με υποβάλη σε πολλές δοκιμασίες που δε θά τις ξαναπώ την νύχτα αυτή των ύστερών μου δακρύων. Δακρύων όχι δειλίας και λειποψυχίας, αλλά μεγάλης και βαθείας λύπης για το δυστυχημένο και διεσφραμμένο αυτό Έθνος, που βαζει στα σίδερα τον πρώτον πατριώτη που τόλμησε να ρίψη την πρώτη δυνατή και δίκαιη κραυγή της καταστροφής και της σωτηρίας!... Εύλογημένο νάναι το όνομα του 'Αντρέα Συγγρού που έκτισε αυτή τη φυλακή με

λίγα καλά δωμάτια, γιατί μπορούσα να είχα ως τώρα πεθάνει μέσα στις ψείρες, τους κορέους, τις κάψες, το χαρσί, τη φθίση, την ήθική, σωματική και άλλη βρώμα του «Παλαιού Στρατώνα», καθρέφτη της Ελλάδας!.. Πώς θυμάμαι σ' αυτό το δωμάτιο τα φοιτητικά μου χρόνια! Τα στρίποδα, το ξύλινο τραπέζακι για φαί και γράψιμο, δυο καρέκλες, μια βαλίτσα και δυο μπαούλα, ένα καθρέφτακι κ' ένα χαλάκι, ένα κρεμαστήρι και δυνατή... μελέτη, που δεν τη ξανάκαμα από τότε με την ανήσυχη ζωή των εθνικών μου αγώνων.

*

Στους τέσσερες τούτους μήνες έγραφα ένα βιβλίο από 500 πάνω κάτω σελίδες, εις τις ύποτες ζεταζώ το Έλληνικόν έθνος ψυχολογικά, ιστορικά, φυλετικά και πολιτικά. Ύστερα ζεταζώ το Έλληνικό Βασίλειον σε όλα του τα στάδια, βγαζώ στη φόρα όλες τις ατιμίες, τη βρώμα, τις φρικαλεότητες κάθε κλάδου της διοίκησης με όλες τις τρομερές λεπτομέρειες, με στατιστικές, σύγκρισεις, ονόματα και πράγματα. Για να δείξω τη φοβερή αλήθεια που βγαίνει από τον εθνικό μας βίο, ότι εμείς οι σημερινοί Έλληνες έχουμε κοπήσει πολιτικά και πώς είμαστε ανίκανοι να διοικηθούμε μόνοι μας... μικρή ελπίδα θά ήταν μια επανάσταση που στο αίμα ν' αναγεννήση το έθνος! Άλλοιωτικά ή ξενική κηδεμονία είναι αναπόφευκτη και ίσως πειά πρέπει να την εύχούμαστε, ίσως τουλάχιστο σωθ ή φυλή. Ο «Δ. Οικονομικός έλεγχος» της Ελλάδας και ο της Κρήτης τώρα είναι ή αρχή... Αν ή φωνή αυτή συγκινήση το έθνος, ή «Μεταρρυθμίσεις» θά ξαναβγή όχι πειά δειλή και αδύνατη, αλλά φοβερή και τρομερή για να δοκιμάσει με άποψη την τελευταία δοκιμή του αν μπορέ νά σωθ το έθνος...

*

Καμμιά φορά στο γραφείο μου, σάν κοιτάζα ένα κιβώτιο γεμάτο γράμματα σε διάφορες γλώσσες—ή αλληλογραφία μου 20 χρόνων—και σε ένα άλλο μεγαλείτερο κιβώτιο γεμάτο εφημερίδες—τά άρθρα που έγραφα σε 18 χρόνια—συνείθιζα να λέγω:

— Για να κατατάξω και ξεκαθαρίσω όλα αυτά πρέπει να φυλακιστώ!

Και άμα φυλακίστηκα έφερα κάτω τις κάσες, και μέρες και νύχτες δούλεψα να ξεθάψω τους πεθαμένους! Μά καλλίτερα να πούμε πως ήταν αυτό ή «Δευτέρα Παρουσία», ή ανάσταση των νεκρών!

Δεν φανταζόμουνα που από κάσες σκονισμένες θάβγαине τόση ζωή, και που θά ξαναζούσα με τους πεθαμένους 20 χρόνια σε λίγες μέρες!

Τί χιλιάδες άρθρα είναι αυτά εις όλες τις εφημερίδες και τα περιοδικά του Πανελληνίου, έπιστημονικά, χρονικά, περιγραφές χιλιάδων ταξιδιών μου

στην Ευρώπη, την Ανατολή, την Αμερική, την Αφρική, πεζοπορίες στην Ελλάδα, περιπέτειες, γλέντια του Παρισιού, ιστορίες παράξενες της Λόντρας. Τί αγώνες τρομεροί, στην Κύπρον κατά των Έγγλέζων για την εθνική ιδέα, στην Ελλάδα ακροβολισμοί διαρκείς κατά του σάπιου πολιτικού συστήματος, έως ότου έφθασα στην κηρυγμένον πόλεμον της «Μεταρρυθμίσεως». Και κοντά στα γράμματά μου, όσα γράψανε επαινετικά για μένα και όσα έναντιόν μου—δεν ξέρω ποιά είναι τα περισσότερα. Τί βρισίδι και τί θόρυβος!

Τί συνομιλίες με ήγεμόνες, ύπουρογούς, πρέσβεις, τί κουβέντες πολιτικές από την ύψηλιον, τί λόγιοι πολιτικοί, φιλοσοφικοί, νεκρικοί, ήθνικοί, τί ήμιλιες!... Όλα αυτά τα ξέθαψα, τα μισοξαναδιάβασα, άπερώντας πολλές φορές, εάν ήγω έγραφα το δεινά ή το τάδε. Έζησα μαζί τους λίγες μέρες και τα ξανακλήδεψα, αλλά με τάξη και έπιστημότητα, κατά χρονολογία, κατά ύλη, εις καρτόνια εύκολα να ανοιχτούν, να βρεθούν, να μελετηθούν! Δηλ. τις μούμιες από τη γή τις έθαλα σε μουσειο για να ανοίγω τα καπάκια και να μιλώ σάν ήλιω με τους πεθαμένους.

*

Μά κεί που τα έχασα, που έπαθα σχεδόν από παραφοσύνη, ήταν όταν άνοιξα την κάσσα με τα γράμματα για να κατατάξω και αυτά, την κάσσα με τα γράμματα, χιλιάδες γράμματα, γράμματα που μιλάνε σάν φωνόγραφα! Θεέ μου, τί έπαθα! Τί πεθαμένος κόσμος ξεπήδησε μπροστά μου χορεύοντας, γελώντας και κλαίοντας!

Καμποσα γράμματα από ύποκείμενα που τώρα ξέχασα, και πολεμάω να θυμηθώ, ποιός είν' αυτός ο Γιάννης, ο Γεώργιος, ο Νίκος που μου γράφουν για το ένα και το άλλο πράγμα. Μοιάζουν σάν τους συνταξιδιώτες που γίνεστε άδελφοί στο ταξίδι και χωρίζεστε για να μην ξαναϊδωθήτε σε πούτον τον κόσμο. Ύστερα γράμματα σπουδαία, από μεγάλα πρόσωπα, σάν π. χ. τον Γλάστωνα, που τα βάζω σε θήκες χωριστά σάν πολύτιμα αρχαιολογικά κειμήλια. Κατόπιν διπλώματα Συλλόγων που με κάμνουν μέλος τακτικόν, έκτακτον, έπίτιμον, έγγραφα σωματείων, ευχαριστήρια για ύπηρεσίες εθνικές, συχαρητήρια γι' αγώνες πατριωτικούς, αλληλογραφίες με σωματεία, έπιτροπές.

Γράμματα με Άρμένηδες, Νεότουρκους, Άρβανίτες για τα ζητήματα της πατρίδας των σχετικώς με τον Έλληνισμόν... Και έξαφνα, ώπι δεσμίδες γραμματάκια μυρωμένα ανοίγει, θαρρείς, με μαρμαμμένα μέσα άνθη, ζωγραφίες, λεπτά ώραία ψηφία. Ω τα γραμματάκια της νεότης, που δεν πέρασε και πολύ, μά που είναι όμως τόσο μακριά!

Και μούρχονται τα πρώτα δάκρυα, κάτι παλ-

μοί στην ανάμνηση της παρασμένης ζωής των 20 και των 25 μου χρόνων.

Σὰ νὰ μὴ πιστεύω πῶς ἄκουσα ποτέ μου νὰ μὲ ψιθυρίζουν στ' αὐτὴ τόσες ἰγλυκεῖες λέξεις, νὰ μὲ ἠρξίζωνται τόσην ἀγάπην. Τὶς καυμένες τὶς κοπέλλες!

Ζοῦν ἢ πέθαναν τούτα τὰ πλάσματα, ποῦ ἔζησα μέρες χαρωπές στὴν πνοή τους... Πόσα ὀνόματα περνοῦν μπροστά μου, πόσα μὲ ἐπίθετα λησμονημένα! Νὰ κ' ἔνα γράμμα τῆς Ἐθελ, τῆς ἄραιότερης κόρης τοῦ Λονδίνου, ποῦ μὲ εὐχεται μὲ λόγια γλυκὰ νὰ γυρίσω στεφανωμένος ἀπὸ τὸν πόλεμο τῆς Λάρισσας! Ἄχ! καυμένη Ἐθελ! Γύρισα μὲ... τυφοειδῆ πυρετόν!...

Καὶ μέσα στοὺς ἔρκους, τὶς ἀγάπες, τὰ γλυκὰ παραπόνια, τὰ γέλοια ἀντηχοῦνε ἐξαφνα ἀπὸ γράμματα φίλων γέλοια, χαρὲς, διήγησες γιὰ ἐρωτες καὶ ἐπεισόδια, γιὰ σχέδια, ὄνειρα, νεκρικὰ πράγματα. Ἐνας ποῦ συχνὰ μὲ γράφει καὶ μερικὲς ἀερολογίες. Τὸν συχωρῶ γιατί ἦταν 20 χρόνων μάγκας κ' ἤθελε νὰ περιγράψῃ!... Ὡ, γράμματα ὠραία, γεμάτα ἀπὸ στοργήν, ἀπὸ φιλίαν ἀληθινήν, νομίζεις, ἀπὸ παιδικούς φίλους καλοὺς καὶ ξαδέλφια ἀγαπητὰ, ποῦ σήμερα δὲν μὲ γράφουν σχεδὸν πειὰ... μερικὸς τοὺς ἔχει σκεπάσει τὸ χῶμα.

Ὡ τὰ ἀγαπημένα πρόσωπα ποῦ τὰ κάλυψε τὸ χῶμα! Πῶς μ' ἄρεσει καὶ μὲ θλίβει ἡ ἑμιλίχ τους ν' ἀκούεται ὕστερα ἀπὸ τίσον καιρὸν...

*

Ἄχ πῶς μιλᾶνε αὐτὰ τὰ γράμματα!

Ἄχ τὰ γράμματα τῆς μάνας, τοῦ πατέρα, τῶν ἀδελφῶν μου! Γράμματα λαχτάρας 20 χρόνων! Ἐκατοντάδες γράμματα ποῦ τὰ βρέχω μὲ δάκρυα σὰν τὰ ξαναδιαβάω, ποῦ λένε τὴν περὶ ὠραία καὶ συγκινητικὴ γιὰ μένα ἱστορία τῆς ζωῆς μου:

«— Ἄχ παιδί μου, ἄχ ἀδελφέ μου, Γεώργιό μου, πῶς μὰς φαίνεται ἡ ἀπουσία σου... πότε νὰ σὲ ξαναἰδοῦμεν... νὰ τελειώσῃς μὲ τὸ καλὸ τὰ μαθήματά σου καὶ νὰ γυρίσῃς τὸ καλοκαίρι... νὰ κάμουμε φέτος Λαμπρὴ μαζί!... νάχῃς τὴν εὐχή μου, νὰ εἶσαι ἐπιμελής, φρόνιμος, νὰ προσέχῃς τὴν ζωὴν σου, τὴν ὑγίαν σου... πρόσεχε ἀπὸ τὶς κακὲς συναναστροφές στὴν ζηντεία... νὰ σὲ δοῦμε ὅπως ποθοῦμε... νὰ πεθάνουμε εὐχαριστημένοι... χαίρομεν ποῦ εἶσαι καλὰ κ' ἔμεῖς τὸ ἴδιο, δόξα τῷ Θεῷ!... Ἀδερφέ μου, εὐχαριστοῦμεν γιὰ τὸ μικρὸ σου δῶρο, γιὰ τὰ καλὰ σου γράμματα, πότε νὰ σὲ ἐναγκαλιστοῦμεν, σὲ συχαίρομεν γιὰ τὶς ἐξετάσεις σου... εἶθε καὶ εἰς τὸ δίπλωμα... Σὲ χαιρετᾷ καὶ ἡ παρμάννα σου καὶ λέει νὰ γεινῆς πλούσιος ἄνθρωπος νὰ τὴν βοηθήσῃς... ἡ γάτα μας ἔκανε τρία γατάκια... ὁ σκύλλος σὰ νὰ εἶναι λυπημένος ποῦ λείπεις... Ἄνατρέφωμεν ἓνα πετεινὸν μεγάλον νὰ τὸν θυσιάσωμεν ἅμα γυρίσῃς...» Ἐγύριζα ἀλλὰ πάλιν ἐφευγα, καὶ τὰ ταξείδια, ἀφ' οὗ τελείωσαν αἱ σπουδές, ἔγειναν μεγάλες περιήγησες, καὶ οἱ μελέτες ἔγειναν ἀγῶνες δεινοὶ καὶ ἐμβόλινα στὴν ζωὴν ἀρματωμένος, σὰν πολεμιστῆς ποῦ κινδυνεύει νὰ σκοτωθῇ καθε στιγμῇ.

Καὶ τὰ γράμματα αὐτὰ ἀρχίζουν νὰ γίνονται παραπονετικά, παρακλητικά, νὰ εἶναι γεμάτα δάκρυα καὶ θυμὸς...

— Ἄχ, παιδί μου, ποῦ σὲ σπουδάσαμε γιὰ νὰ σ' ἔχουμε κοντὰ μας, γιατί φεύγεις τόσο μακριά!... Τὸ σπίτι εἶναι ἔρημο χωρὶς ἐσένα... Κάθε φορὰ ποῦ ἔρχεσαι καὶ φεύγεις μὰς πρὶξίεις τὴν καρδιά... Ἄχ πόσο ἤθελα νὰ σὲ ἔβλεπα ἀποκαταστημένον στὸ πλευρὸ μας! Δὲν τὴν ἀγαπᾷς λοιπὸν τὴ μάνα σου; Δὲν τὴν λυπᾷσαι;... Ξέρω τὴν καρδιά σου, ξέρω τὰ αἰσθηματά σου, πῶς κνηγᾷς νὰ κάμῃς κάτι, πῶς

θυσιάζεσαι γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἔθνους, μὰ κ' ἡ μάνα σου ποῦ σὲ γέννησε καὶ τόσα τράβηξε γιὰ σένα δὲν ἔχει λοιπὸν δικαιώματα; Ἐπειτα, παιδί μου, ὅλα στὸν κόσμον αὐτὸν εἰνὶ μάταια. Θάποθανοῦμεν ὅλοι... Τί εἶναι ὅλα μπροστά στὴν ἀγάπῃ τῆς μάνας!... Μοῦ γράφεις νάχω ὑπομονή... μὰ μὲ περιπαίζεις. Λείπεις 20 χρόνια... Ἐρχεσαι κάθε τόσο, μὰς ἀνάβεις τὶς φωτιές καὶ φεύγεις... Ἄχ Γεώργιό μου, θὰ πεθάνω μὲ τὸν καὶμό.

Ἔτσι ἔλεγε τὸ ὕστερον γράμμα, δύομισυ τῶρα χρόνια... Μὲ μέρα ἔλαβα εἶδηση τρομερῆ...

— Τρέξε, ἡ μάνα μας πεθαίνει!...

Ὅταν ἔφτασα, ἦταν γιὰ νὰ λούσω μὲ πύρινα δάκρυα τὸν νεοσκαμμένο τάφο τῆς, καὶ πάνω στὸ μνήμα τῆς ἐραγίσθη γιὰ πάντα ἡ καρδιά μου. Ἄχ, μαννούλα ὠραία, μαννούλα ἀγαπᾶ, ἂν ἦταν δυνατό νὰ ξανάρχιζε ἡ ζωὴ! Δὲ θὰ φευγα ἓνα λεπτό ἀπὸ κοντὰ σου!...

Ἀπὸ τότε τίποτα δὲ μὲ κάνει ἐντύπωση στὸν

κόσμον, οὔτε ἡ μεγαλύτερη εὐτυχία, οὔτε ἡ μεγαλύτερη συμφορὰ. Ἀπαθῆς ἤθελεπα νὰ κατακυλῆ ὁ κόσμος, μὰ ἓνα γράμμα τῆς μάνας μου μὲ κάνει νὰ λυώνῃ ἡ καρδιά μου καὶ νὰ τρέχουν σὰν ποτάμι τὰ μάτια μου...

Ἄχ τὰ γράμματα αὐτὰ τῆς μάνας!... Μὰ μέσα στὴ φυλακὴ μου δὲν κλαίω πειὰ σήμερα μὲ μάνα, καὶ ἐγὼ ποῦ θυσίασα τὴν πρώτη γιὰ τὴ δεύτερη, κλαίω πειὰ πολὺ τώρα δύο μάνας, κείνην ποῦ πέθανε καὶ τὴν ἄλλη ποῦ ψυχομαχᾷ: χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ τῆς δώσω ἓνα ποτηράκι νερό, γιατί μὲβαλιν στὴ φυλακὴ οἱ δολοφόνοι τῆς πατρίδας μας!

Νὰ ἦταν τουλάχιστο αὐτὴ ἡ τελευταία νύχτα τῆς ζωῆς μου!... Καὶ ἂν μποροῦσαν οἱ ἐνορκοὶ τῆς Χαλκίδας νὰ μὲ καταδικάζαν σὲ θάνατον, ἴσως ἀπὸ τὸ αἷμα μου νὰ βλάσταινε τὸ δέντρο τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Γένους μας!...

Γ. Σ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

ΛΥΡΙΚΗ ΣΑΤΥΡΑ

Τοῦ φίλου μου Νίκου Δραγοῦμυ

Πάντα θυμοῦμαι τὶς παλιὲς κουβέντες μας καὶ πάντα, Νίκο, τὶς ὥρες ποῦ μαζί γυροῦσαμε στοὺς λόφους τοὺς ἀττικούς. Γιατὶ εἴμασταν οἱ μαγεμένοι σκλάβοι τῆς ἀλαφροῦς ἀνθοχρωμῆς πὰ στὶς βουνήσιες γύμνες, τῆς ξεραίας τῆς λαμπρῆς ποῦ ὅλο τὸ ρῶς τὸ θεῖο τοῦ ἡλιοῦ μαζεύει καὶ μεθ' αὐτῆς μ' ἀχιτιδιὰ γαλαζία Ντύνει κλεισοῦρες καὶ κορφές, ρημόνησα καὶ βράχους. Γραμμὴ δὲν εἶταν οὔτε σκιά, μήτε χρυσὸ ἀερογάμι. Μήτε ἐκκλησάμι ἀσπριδερό ζωμένο πεῦμα μήτε Κόκκινος κάβος ἐπιλωτὸς μὲς' σὲ γεράνιο γυάλο, Ποῦ νὰ μὴ βροῖσαμε μαζί φερόμενοι ἀπ' τὴ λατρεία τοῦ μαιοῦ ποῦ θὲ τῆς ζωῆς τὴ φλόγα διόκληρη, ὅλο τὸ πάθος τὸ ξεγύμνωτο νὰ δῆ καὶ θησαυρὸ του. Νὰ κλείσῃ μὲς' τ' ἀρχοντικὰ τῆς Θύμης παλάτια. Καὶ, Νίκο, δὲν ἀλημονῶ τὶς σιγαλιὲς τὴν ὥρα ποῦ σὲ κορφῇ ἀνεβαίνοντας καθίζαμε σὲ βράχο Διόξεστο ἀκόμα, ὀρθόστηθο, καὶ γύρω μας τὸ θάμα Κοιτούσαμε τὸ ἀφάνταστο τοῦ ἡλιοῦ ποῦ βασιλεύει— Πορφύρες γλυκοδιάφανες, ἀνθάδες μενεξέδων, Τὸ φέγγος τὸ ροδακινὶ ποῦ ξεχωρίζει πάνω Στ' ἀπόκορφα καὶ τὶς βαθιὲς ἀντιθωριὲς στὰ πλάγια, Τὸ τραγικὸ ξεφάντωμα, παντριὲς χρυσές, γλένια Φωτιᾶς καὶ ξεψυχίσματα καὶ λυρισμῶν ἀνάβρες.

Καὶ πὶο πολὺ θυμοῦμαι τὴ καὶ μέσα μου τὴν κλείνω Σὰ φυλαχτὸ τὴ λύπη μας— γιατί ξεγητεμένοι, Μ' ἓνα θυμὸ ποῦ ἀγέρειε τοὺς λογισμούς μας, κάτω Κοιτούσαμε τὴν ἀνηρητὴ τὴ χώρα. Καὶ τὸ γέρομα Χτυπώντας τὰ ναμπαναριά, τὰ κυπαρίσσια, τ' ἄσπρα Σπίτια, τὰ πύρωνα καὶ σκιὰς μαβιὲς ἔξεορνε ἀλάργα.

Λύπη, θυμὸς—τόση ὁμορφιά περιγύρα καὶ τόσες Παράδοσες λιογέννητες, ἀγαματένιες δόξες, Παιῶνες καὶ διθύραμβοι—μὰ πέθανε ἡ ψυχὴ Πέθαναν πιά κ' ἡ δύναμη καὶ ὁ λόγος καὶ τὸ μάτι Κ' ἡ θεία στέρεψε γενιὰ τοῦ Ὀλύμπου μὴδὲ πάνω Στὸ Κάστρο πιά ἀνεβαίνουνε τῆς Πόλης οἱ οἰηγάδες Βουργαγοφάγοι, νικητές, στὰ πόδια ν' ἀπιθώσουν Τῆς ἀθηνιώτισσας βαγιῶν κλαριά, χρυσὲς κόρφωνες. Ποῦ εἶναι ἡ Φυλὴ καὶ ὁ Κολωνός καὶ ποῦ τοὺς θά-

[φτουν τώρα

Τοὺς ἥρωες; εἶναι ὁ λαὸς δειλός, δίχως φωτιὰ Τὰ παλληκάρια καὶ ἀψυχη, γελοιοχάρη ἡ γυναῖκα. Σοὶ σκλαβιάς τοὺς γέννησε καὶ θρέφει τοὺς ἡ φτώχεια Ἡ ἀκαμάτρα κ' ἡ ψεντιά κ' οἱ τέχνες οἱ γελιάστρες. Σκουριές, ρημάδια, μνήματα, δαλματικὲς σμοιμένες,

Κουρέλια καὶ ἀποτρίματα, τὰ λόγια ποῦ σαπίσαν, Ὅ,τι σὲ τάφους κοίτεται ὀβρινοὺς σαβανωμένο, Ὅ,τι σφρατίζει, δ,τι στρουφνὸ, λαγνεῖα, παλιοδόξες— Ἐρησκεία τᾶχουν καὶ στενὸ τους νόμον καὶ ἀπ' ἀνάγκης Πάντα ἀγγαρεῖες σεργάμενοι σακάτη περηφάνειες Καμῶνουνται καὶ λευτεριᾶς βαφίζονται μαρτύροι. Σάρκα βάρβαρη, μυαλὸ θολό, καρδιά βλαμένη— Γιατὶ φοβοῦνται τὴ ζωὴ καὶ τ' ἄγριο φῶς θαμπώνει Τὰ μάτια ποῦ συνηθίσαν τοῦ ἀσκηταριοῦ τοὺς ἡσκιους, Γιατὶ δὲ νοιώθουν τὴ γυμνὴ τὴν Ὀμορφιά, τὸν ἴσιο Λόγον καὶ τὶς ἀνοιχτικὲς, σκληρογνώμες ἀλήθειες. Νὰ θεμελιώσουνε ναὸ δὲν ξέρουνε, τί πέτρα Νὰ κόψουνε σ' ἀπάρθενο νταμάρι δὲν τολμοῦνε, Μόνον σὲ ρεῖπια ἀνήλιαγα, ὀπηλιὲς ἀραχνασμένες. Κελλιά σαπίλας, μάρμαρα κολοβωμένα, μοῦτζιες, Σωριάζονται καὶ κλεφτοζοῦν καὶ συχωρολογοῦνε. Μαρᾶζωμα τῆς θέλησης, στὸ κάτεργο τὸ σῶμα Κι ἀπλερῆ ἡ γνώση καὶ λευρὰ τοῦ δικαστῆ τὰ ζύγια.

Φοῦρος δὲ λάμπει οὔτε καπνὸς δουλεύει οὔτε σφυρὶ Γοργοχτυπᾷ κ' εἶναι βουβὸς ὁ μύλος καὶ τ' ἀλώνι Χορτάρισε καὶ τὸ τσαπὶ σκουριάζει στὸ χωράφι. Θαλάσσωσαν οἱ ἀλκυὲς, φωνιάσαν τὰ καρᾶρια Καὶ δὲ γοιμέται πιά ψαρὰ τραγοῦδι οὐδὲ τσοπάνη. Μονάχα κάποιονα θεοῦ γιὰ βοηθὸ τους κράζουν— Κλάρες, φωνές, λιβανωτὰ, γυναικεία μοιρολόγια. Κι ἀνήμπορη, ἄδεια κοίτεται τῷ ρυθμῶν ἡ γεννήτρα Πατρίδα καὶ στὶς ἐρημιὲς ἀδικολοκλαῖν οἱ βροῦσες. Μὰ πάντα ὁ ἥλιος εἶν' καλὸς κ' ἡ γαληνιά γυαλίζει. Καὶ σ' εἶδα, Νίκο, διόρθο νὰ τινάζῃς τὴν ὀργὴ σου Στὴ Χώρα σὰν ἀνάθεμα τραπὸ καὶ προφητεία. Καὶ χάλκωνε τὸ λόγεσμα σὰν μπροῦντιζίνους καὶ σένα. Καὶ τὸ βράχο καὶ ἀντίπερα τὸν Ὑμηττὸ τὸ φίλο, Καὶ σὰ μετὰλλια, σκληρὰ, τὰ λόγια σου βαροῦσαν:

«Τὰ βουνά, τὰ βουνά μόνο! Μόνον αὐτὰ εἶναι ζωντανά.

»Σ' αὐτὰ σῶθηκε ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ κάλλος τὸ στεγνόν!...
»Βαρὺς ὕπνος τοὺς ἀνθρώπους σφιχτοδένει καὶ ὄνειρα
»Σιδερένια τοὺς σκλαβώνουν. Εἶναι ἀκόμα ἀγέννητη
»Τῆς ἰδέας ἡ θρησκεία καὶ δὲν ξάνοιξε ἡ αἰγὴ
»Τῆς ὑγείας καὶ τῆς τέχνης. Τὶς ντροπὲς τοὺς μοναχὰ
»Προσκυνοῦνε καὶ ἀποκοῦβουν τὰ κορμιά τους ἀπ' τὸ φῶς.

» Δὲ φιλιούνται ἀπ' τὸν ἀγέρα καὶ τὸ κῆμα δχτρού-
[ονται,
» Τὸ γυμνὸ μισοῦν, τρομάζουν ἀγριοσύνης κὶ ἀφυχη
» Τὴν ἀγάπη νυχτοπνίγουν. Νέκρα, δάκρυα, τάρταρα!
» Ὡ θεὸς καὶ σὺ μεγάλε Πάνα, Σάτυροι γλυκοί,
» Οἱ καλὲς ψυχὲς σας πάντα φτερουγίζουνε σὰ σκιὰς
» Στὰ ρουμάνια, στὶς βρυσούλες, μὰ κανεὶς πιά δὲ γρικῆ
» Τὴ φωνὴ σας μὴδ' ἀκούγει τὸ σουραὺ πού ἀγρυπνῆ
» Μὲ ξυνόλαλα τραγούδια σὲ κάθε ἀκροποταμιά
» Κεῖ πού ἀσπρίζει τὸ φεγγάρι τὰ καλάμια τὰ χλωρά.
» Στὶς φραγὲς κανεὶς δὲ βλέπει τίς Δρυάδες ξέπλεκες
» Τὰ κλαριά ν' ἀργοκουνοῦνε γιὰ τοὺς ἀγριους Κέν-
[ταυρους
» Πού σὶς ράγες ροβολᾶνε χλιμιντρώντας στρογγυρά.
» Κι ὅμως ζοῦνε κὶ ὄμως πάντα τῶν Ὀλύμπων ἡ πνοή
» Μεγαλόπρεπα μελέτεια ξαμολῆ καὶ σὶς κορφὲς
» Καλοσύνεμα στυλῶνε κὶ ἀπαλαίνει γέρομα
» Κι αἰτοὺς λεβεντοθρέφει καὶ θεοιεῖει ἠράκλεια
» Τὰ κορμιά καὶ μεγαλώνει τ' ἀπολλώνια ὄραματα!
» Ποιὰ καμπάνα θὰ σημάνη τὴν ἀνάστασι; σὲ ποῖο
» Κορφοβοῦν τῆς νικητρᾶς ἀγγελίᾳ χαρωπὰ
» Πυροφάνια θὰ φοντώσουν καταλώντας τὴ νυχτιά;
» Ὁρφανὲς μένουν οἱ φύτρες οἱ παλιὲς κ' εἶναι ἀμορφο
» Τὸ καλοῦπι πού θὰ σφίξη δωρικὴ καὶ λεύτερη
» Καὶ δρακοσπαρμένη νύστη. Τάφους μόνο, λείψανα
» Σιγαλὰ καὶ μαῦρα βλέπω. Πουθενὰ δὲν ἄκουσα
» Νὰ βογγᾶ παλλημαρήσια μητέρα στὴ γέννα τῆς.
» Λαχταρῶ νὰ δῶ καινούριο κόκκινο αἷμα καὶ δροσιά
» Δειφικὴ νὰ σοβαρέψη τοῦ ματιοῦ τὴν ἀχιτιά.
» Μὰ δὲ νοιώθω νὰ χαράξῃ τῆς ἐπίδαρ ἡ γενιά.
» Ρεῖπια πάντα στὴ λιακάδα καὶ νεκρῶν ἀμαρτωλή,
» Ψεύτρα κλήρα κυβερνάει καὶ γελᾶστρο ἀστρομεθὰ
» Δόξα μέτωπα σκυμένα πὸ λατρεία σκυδική.
» Φῶς, φῶς! Διάπλατες οἱ θύρες στὰ παλάτια πού
[ἴστορη
» Σιγίγλα μάγεψε σὲ δάσος μουχρωτὸ κὶ ἀπάτητο
» Ἀπὸ χρόνια παλιά! Στήστε πανηγῆροι λύχαρο
» Γιὰ τὴν ὄρια ἐκεῖ τὴν Τέχνη καὶ τὸ θρόνο τὸν ἀγνὸ
» Θεμελιώστε γιὰ τὴ Γνώση καὶ κυλιστρὲς στὸ ἀνοικτὸ
» Τὸ λιπύρι χρίστε—κὶ ἄς ἐρθῆ λεβέντικο,
» Σιδερόστηθο ψαλτήρι νὰ παίνεση σύφρηχα
» Τὰ γερά νάτα, τὰ χέρια τοῦ τραπιοῦ καί τοῦ σκαρμού,
» Τοὺς τεχνίτες τοὺς παράξιους, καὶ στερνὰ τὰ μαντικά
» Τὰ κεφάλια πού τοῦ λόγου χάδεψαν τ' ἀγερικά.
» Γιουστὴ τέτοια νοσταλοῦσα. Μὰ συγὰ τ' ἀνιστορῶ
» Τὰ πικρά, τὰ αἰώνια λόγια τοῦ τρανοῦ Φλωρεντινοῦ:
» Γιὰ μένα ἕπρος μόνο κ' ἴσως κάλλια πέτρα νὰ γενῶ!

Κ' εἶπα «Εἶναι δίκιος ὁ θυμὸς κ' ἡ θλίψη κα-
[ταλύτρα.
» Ὁργῆς κ' ἄν οὔτε ἀνάθεμα, φοβέρα οὔτε κατάρας
» Δὲ σκιάζει τὴν καλοκαιριὰ τοῦ ἠδονισμοῦ στὴ Χώρα.
» Κ' εἶναι ἄβουλο τὸ παιδεμα, ἀκόμα ἄπλερο τὸ μῖσος.
» Θυμαῖσαι κάπου—σὲ γιαιὸ τῆς μοναξιάς—καμάρα
» Εἶχαμε βροῆ παλαυκὴ—γλαυκόπετρο ορημάδι
» Χώρας πού ζοῦσε πυργωτὴ στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
» Κ' εἶχε βουλιάζει τὸ καστρί στὴν ἀμμουδιά καὶ τώρα
» Τὰ κῆματα ἀγκαλιάζουνε τὴ φρικωμένη θύρα
» Καὶ τὰ τραγούδια λένε τῆς πού μαθημένα τὰ εἶχαν
» Ἀπ' τὰ καράβια πού ἄραζαν σ' ἀπάργειο τὸ λιμάνι
» Κι ἀπ' τίς κοπέλλες πού ἔγενθαν πὰ στὰ ζεστά πε-
[ζούλια.
» Ἔτσι κ' ἡ δόξα βούλιαξε στὴ χώρα τοῦ Ἐρεχτιά,
» Ἔτσι ορημάδια ἀπόμειναν ὅπου κορυιάζει ἡ νέκρα,
» Ἄσπροι ναοὶ μὲ σκαλιστὲς μετώπες καὶ τροπαῖα
» Τοῦ Μαραθῶνα, τῆς Γραβιάς. Καὶ τ' ἀγαλμα πού
[στήσαν
» Στὸ Μεσολόγγι τῦσασαν—λὲς κ' ἤθελαν νὰ σβύσουν
» Τὴ μόνη πού εἶχαν τραγικὴ κὶ ἀγνή δική τους δόξα.
» Μὰ κάποια μέσ' στήν ἡρημιά φωνὴ βρόντηξε, Νίκο,
» Τὴν ἀρετὴ τοῦ ἀληθινοῦ καὶ τὴν κληρονομιά
» Τῆς τέχνης καὶ τοῦ ἠρωϊσμοῦ γδικώντας. Καὶ ση-
[μάδια
» Δυρικοῦ βλέπω σηκωμοῦ. Στὸν Ἐλικῶνα οἱ Μοῦσες
» Ἐπνήσανε καὶ μὲ λαλιὰ καινούρια τραγουδοῦνε
» Καὶ Δελφικὸ νερὸ ξανά στοῦ Ἀπόλλωνα τὴ βροῦση
» Κυλιᾶ. Δάφνες, δάφνες πολλὲς στὰ πόμακα ἀγναντεύω!
» Κι ὁ Ποιητὴς μέσ' τὸ λαὸ θριάμβους θ' ἀναδέψη
» Καὶ θὰ εἶναι δάσκαλος φωτιάς, κριτὴς καὶ κυβερ-
[νήτης,
» Καὶ τῆς ὑγείας τὸ ρυθμὸ καὶ λόγο κὶ ὄρισούνη
» Θὲ νὰ διδάξῃ ἐνθουσιαστής. Οἱ σκιάβοι θὰ γελοῦνε
» Στὸ διάβα του κὶ ἀνάθεμα στοῦ λυτρωτῆ τοῦ ἔργου
» Θὰ ρίξουν οἱ χρυσόρασοι Θεοῖτες τῆς ψευτιάς,
» Καὶ σασισμένα πίσω του κοπάδια μὲ μιὰ λύσσα
» Θρησκα θὰ τὸν πετροβολοῦν καὶ βλαστημιὰ θὰ κρά-
[ζουν.
» Μὰ κείνος θὰ τοὺς ἐλεῆ γιατί ἔχει ἀπὸ τὴν κόυπα
» Τοῦ Ὀμήρου πειτὴ τὴ μυθική καὶ γεύτηκε τὴ φρένα
» Τῆς ὁμορφιάς πού ἀγριομεθᾶ, γιατί μεσ' τὰ ρουμάνια
» Εἶδε τιάνεια ὄραματα καὶ τῶν θεῶν τὰ λόγια
» Συνάκουσε καὶ τοὺς ἀπλοῦς, ὑπέροτους τῆς Φύσης
» Τοὺς νόμους πῆρε μέσα του παντοεινὴ τοῦ ἀλήθεια.
» Πλάστης ζωῆς θὰ σηκωθῆ καὶ γκρεμιστῆς καὶ
[χρίστης

» Καὶ μὲ τὸ μῖσος θὰ νικᾶ καὶ θὰ ὀδηγᾶ μ' ἀγάπη
» Καὶ τὴν ψυχὴ του στὴ γενιά θὰ δώση γιὰ προζύμι
» Τοῦ καλοῦ καὶ γιὰ στέρωμα τῆς σούστρας τῆς ιδέας».

Μ' ἀποκριθῆς: «Δὲν ἐλιπίζω τέτοιο θάμα νὰ σκῆθῃ.
» Τῆς ὄριᾶς τὸ κάστρο ἀγκάθια, βάτοι ξεχαρβά-
[λωσαν
» Καὶ μονάχα σύννεφα ἄσπρα στὸ πυργὶ τὸ ἐρημικὸ,
» Πὸ ψηλὰ τὸ καλοκαίρι συντυχαίνου κὶ ἀγρυρᾶ
» Στὸ μυγαζὶ ἀντιθωροῦνε τὰ σγουρὰ κὶ ἀπάλευτα
» Νεφοκοῦτελα. Καίτια φοβισμένα ἀντιπεροῦν.
» Στὴν ψυχὴ μου τέτοια εἰκόνα καταστάλαξε ἄσβυστη
» Τῆς Ἑλλάδας καὶ μὲ πίκρας σιγαλὸ χαμόγελο
» Στὰ παλιά τῆς περιγιάλια τριγυρνῶ γυρεύοντας
» Πίσω πάλι τὴν ἀγάπη, τίς κυκλώπιες τίς ὄρμεις
» Πού τὰ στήθια μου γεμίζαν καὶ τὴν πίστη δίζωναν
» Στὴν καρδιά μου φεγγοβόλα.—Ἡ ζωὴ μὲ λύπησε
» Ὅμως τρισβάθα καὶ ἔξρω πῶς οἱ μοῖρες πάντ' ἀρ-
[γοῦν
» Καὶ πῶς εἶναι ἀφυχη ἔλγ, σκλαβοῦννητοι οἱ λαοί».

Μὰ ἐγώ: «Τῆς Πόλης βασιλιάς στὴ Σαλονίκη πῆγε
» Στὸν ἄγιο τὸ θαματοῦργὸ νὰ δεηθῆ καὶ δίπλα
» Στὸ μνημα του γονατιστός, ντυμένος τρέπια δάσσα,
» Θρηνώντας παρακάλαγε τὴ χάρη του νὰ δώση
» Βοήθεια στὴ μαρτυρικὴ τὴ μάνητα πού λάμα,
» Ἀνέλεη στὸ ἀμαρτωλὸ κορμὶ του σπαρταροῦσε.
» Καὶ τῆς ψυχῆς ἡ φάγουσα πιά φρένη τοῦ γεννοῦσε—
» Γιατὶ στὴν ἄδεια τὴν κληροῖ σκυφτός μέρα καὶ νύχτα
» Σὰ διακονίᾳς θλιβερά, συχώρηση ζητώντας
» Γιὰ τὸ κρυφὸ του φονικό, μέσ' ἀπὸ τὸ σκοτάδι
» Ὅπου τρεμόλαμπαν θαμπὲς νανήλες κὶ ἀγιοκέρια
» Ἐβλεπε φούχτες ἀνοιχτὲς πού πάνω του ἀπλωνούνταν
» Νὰ τότε σύρουνε βαθιὰ σὶς φλόγες τίς θειαφέντες,
» Ἐθροῦσε κόλασης μορφὲς πού χάσαν καὶ τὸ κρέμα
» Τοῦ μαρτυροῦσαν καὶ φρονιά τὸν κράζαν καὶ σάν ἔρ-
[για
» Κυκλόφεραν πού τὴ θανὴ προσμένουν τοῦ σακάτη
» Γιὰ νὰ χυθοῦν ἀπάνω του τίς σάρες νὰ μοιράσουν.
» Κ' εἶχε ξεχάσει ὁ βασιλιάς καὶ Πόλη καὶ παλάτια
» Κι Ἄγια Σοφία χρυσόβολη, καράβια καὶ φουσατά.
» Μὰ μῆνυμα ἦθε ξαφνικὸ πῶς οἱ Βουργάροι,
[άνταρα
» Σηκώσανε καὶ τὰ χωριὰ σκλαβώνουν καὶ στοὺς κάμ-
[πους

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

66. Ἄφτὰ λοιπὸν στάθηκαν ἄλλοι λόγοι κατα-
φορᾶς τῶν Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησιῶτων μετα-
ξύ τους τῶν Κορθινῶν (93) πού τοὺς πολιορκοῦσαν
τὴν Ποτειδαία, δική τους ἀποικία μ' ἄντρες μέσα
Κορθινούς καὶ Πελοποννησιῶτες, καὶ τῶν Ἀθη-
ναίων (94) πού συμμάχηκε τους πολιτεία φορολογη-

(93) τοῖς μὲν Κορθινῶσις—τοῖς δὲ Ἀθηναίοις. Ἡ
σύνταξις περιεσπασμένη μετὰ τὰ Ἀθηναίους καὶ Πελοποννη-
σίους. Ὁμαλὰ τῶν μὲν Κορθινῶν αἰτιωμένων—τῶν
δὲ Ἀθηναίων κτλ.

(94) Τὰ λόγια ἐς τοὺς Πελοποννησίους φαίνονται
ξένα.

τῆ τοὺς τὴν ἀποστάτησαν καὶ πῆγαν καὶ τὴν πο-
λεμοῦσαν ἀνοικτὰ συντροφιαστοὶ μετὰ τοὺς Ποτειδαίαι-
τες. Ὁ πόλεμος ὅμως δὲν εἶχε ξεσπάσει ὡς τότες,
παρὰ βαστούσε ἀκόμα ἀναβολή, γιατί ἀφτὰ τὰ
ἐνέργησαν οἱ Κορθινῶι χώρια.

67. Ὅσο ὅμως πολιορκοῦνταν ἡ Ποτειδαία δὲν
ἀπραχτοῦσαν, ἔχοντας ἀθρόπους τους μέσα ἐκεῖ κὶ
ἀντάμα ἀνήσυχοι μήπως πάθει· παρὰ ἀμέσως προσ-
καλοῦσαν τοὺς συμμάχους στὴ Λακεδαίμονα, καὶ
πῆγαν καὶ κατακράθβαζαν τῶν Ἀθηναίων πῶς πά-
τησαν τοὺς ὄρκους κὶ ἀδικοῦσαν τὴν Πελοπόννησο.
Τὸ ἴδιο κὶ οἱ Αἰγινήτες στείλανε γερόντους, ὄχι
φανερὰ ἐπειδὴ φοβόντουσαν τοὺς Ἀθηναίους, κρυφὰ
ὅμως ἐσπρωγγαν τὸν πόλεμο μαζί τους ὅσο μπορού-
σαν, λέγοντας πῶς δὲν εἶναι ἀφτόνομοι σύμφωνα μετὰ
τοὺς ὄρκους. Ἔτσι οἱ Λάκωνες προσκάλεσαν ἀκόμα
ἀπὸ τοὺς συμμάχους κὶ ὄπιον ἕλλον (95) κατηγο-
ροῦσε (96) τοὺς Ἀθηναίους πῶς τὸν ἀδικοῦσαν, καὶ
κάνοντας τὴ συνειθισμένη τους συντυχιά τοὺς εἶπαν
νὰ μιλήσουν. Τότες ἀνέβηκαν (97) κὶ ἔλεγον τὰ
παράπονά τους ὅ ἕνας κὶ ἄλλος, καθὼς κὶ οἱ Με-

(95) ἄλλο. Ὁ Reiske ὤστα ἄλλος.
(96) ἔφη. Νομίζω ἔφασκε.
(97) παριόντες—ἰόντες παρὰ τὸν ἕφορον ἢ πρέδρον.

γαρήτες πού ξήγησαν τίς διαφωνίας τους, ὄχι λίγες,
μάλιστα ὅμως πῶς εἶταν ἀποκλεισμένοι ἀπὸ τὰ λι-
μῆνια τῆς Ἀθηναϊκῆς κυριαρχίας κὶ ἀπὸ τῆς
Ἀττικῆς τὴν ἀγορὰ, παρὰ τοὺς ὄρκους. Κατόπι
ἀνέβηκαν κὶ οἱ Κορθινῶι τελεσταῖοι ἀφοῦ πρῶτα
ἄφισαν τοὺς ἄλλους νὰ ἐρεθίσουν τοὺς Λάκωνες, καὶ
μίλησαν σάν ἔτσι·

68. «Τὸ ἐμπιστο ἐσᾶς, ὦ Λάκωνες, τῆς πολι-
τικῆς καὶ καθημερινῆς σας ζωῆς ὅς μορφώνει λόγο
»δύσπιστους πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔν κανεὶς μὲς πεί
»τίποτα, κὶ ἔτσι εἶστε καὶ καλοκυβέρνητοι (98-99),
»ὅμως κὶ ἀμάθητοι ἴσως ὡς πρὸς τὰ ἐξωτερικά. Τί
»συχνά, ὅταν ἐμεῖς κηρύττανε πρὶν πόσα θὰ πάθουμε
»ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, δὲν προσέχατε τόσο σ' ὅσα
»κἄθε φορὰ ξηγοῦσαμε, παρὰ τὸ μιλητὴ ὅς ἔθαζε
»δὲ νοὺς πῶς τὸν κινοῦν δικαί του κὶ ὄχι λόγοι γε-
»νικαί. Καὶ γιὰ ἀφτό ὄχι πρὶν πᾶν τοῦτο, παρὰ ἀφοῦ
»μητῆκαμε στὰ δεινὰ, προσκαλέσατε τοὺς συμμά-
»χους ἐδῶ, π' ἀπ' ὅλους τους ἐμεῖς ἀρμόζει πῶ

(98) σωφροσύνην—εὐνομίαν Πρ6. 8, 24 Χίοι γάρ
μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους—νύδαιμόνησάν τε καὶ
ἐσωφρόνησαν, καὶ ὄσφ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτῶν ἐπὶ
τὸ μεῖζον, τόσφ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρώτερον.
(99) ἔχετε συνώνυμο τοῦ χρῆσθε.

»Καίτε και κρόδια και σπαριά. Κι ο βασιλιάς που
[ἀκόμα
»Διγάμι και ξεψύχαγε στού κυβουριού τὸ πλάι,
»Τινάχτηκε και ζώστηκε τὴ σπάθα του και πήγε
»Νὰ διαφεντέψη τὸ λαὸ και τὴν ἰσοή Κορώννα
»Τῆς Πόλης. Κ' ἡ μεγάλη του καρδιά πόνο και χάρο
»'Αντίκοψε και τὸν ὄχτρο σαρώνει ἀπὸ μπροστά του.
»Κ' ἡ Ρωμοσύνη τραγικά καθὼς ὁ βασιλιάς της
»Κείνος σὲ τάφους σέρνεται κι ἀπὸ βραχνάδες δόξας
»Κυνηγημένη κι ὄνειρα κριμάτων και φοβέρες,
»Προσμένει φῶς, δόξη, σὺνέπιασμα ἀπ' τοὺς ἄγιους
»Κι ἀπὸ θαμπὰ κοινομάτα και πότες πεθαμένες
»Μὰ πάλι τώρα ὁ Βούργαρος κουρσεύει, ματοβάφει
»Χῶμα Ρωμαίικο κι ὄχι πὺ πονηρὴ σαγκάνει
»Μέσα τὸ ἔθνος και καρδιά και νοῦ τοῦ παραλεῖ.
»Δὲ θὰ ξυπνήση σ' ἄκουσμα τὸ θάρρος; πάλι φλόγα
»Ρηγόφυξη, ὀρθομέτωπη δὲ θέλει ἀντρείευτῆ;»

Χαμογελῶντας ἠπλωσες τὸ χέρι σου και πέρα
Μουδειχνες τὸ βασίλειμα 'που ξεψυχοῦσε τώρα.
Γαϊάξιος οἰὲς ἀνέβαιναν και πὺ γλυκιά μιὰ ζήση
Χυρόντανε κι ἀριά, χλωμά τὰ πρῶτα ἀστέρια βγαίναν.
'Ακόμα σὺν Ἀνκαβητὸ φῶς λίγο ἔπεφτε πάνω.
Κ' ἐγὼ «τὴν κορφή κοιτάξε. Θαρρῶ θὲ νῶρθη μέρα
»Νὰ κρεμοστῆ αὐτὴ ἡ κλησιά. Καὶ τότε θέλει χτίσει
»Κεῖ πάνω ἡ χώρα κάτασπρο μνημεῖο γιὰ νὰ θάφτη
»Μέσα σὴν πέτρα τὴ στεγνή, ψηλά σὴν λαμπροσύνη
»Τοῦ ἡλιοῦ, τοὺς ξακουσμένους της ἡρώους και τε-
[χνίτες».

ΕΡΜΟΝΑΣ

Μιά φορά ὁ Διογένης ζητοῦσε ἀπὸ κάποιον ἄσωτο ἕνα
ἑκατοντάδραχμο. Κι ὅταν ἐκεῖνος τὸνε ρώτησε:
— Γιατί ἀπὸ τοὺς ἄλλους ζητᾷς ἕνα δεκαράκι κι ἀπὸ
μένα ἕνα ἑκατοντάδραχμο;
'Ο Διογένης τοῦ ἀποκρίθηκε:
— Γιατί ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐλπίζω νὰ ξαναπαρῶ' μὰ
ἀπὸ σένα ὁ θεὸς ξέρει ἂν θὰ πάρω ἄλλη φορά λεφτὸ.
'Όταν ὁ Διογένης εἶδε νὰ σκοπέθῃ κάποιος ἀδέξιος
σαϊτεφτής, πήγε και κάθησε κοντὰ σὺν σημάδι, λέγοντας:
— Τώρα δὲ φοβᾶμαι μὴ μὲ χτυπήσῃ.
'Ίδοντας κάποτε ὁ Διογένης ἕνα λιμοκοντοράκι νὰ εἶ-
ναι πλούσια ντυμένο μὰ νὰ μιλάῃ ἔτταλα, τοῦ εἶπε:
— Δὲν ντρέπεσαι νὰ τραβῆς ἀπὸ ἐλεφαντίνιο φηκάρι
μουδιένιο μαχαίρι;

»πρῶτα νὰ μιλήσουμε, ὅσο και τὰ παράπονά μας
νεῖναι πὺ μεγάλα που κι' οἱ Ἀθηναῖοι μὲς κλω-
»τσοπατοῦν κι' ἐσεῖς μὲς ἀμελεῖτε. Κι' ἂ δὲ ἀπα-
»ρατῆρητοι ἀδικοῦσαν (1) τὴν Ἑλλάδα, θὰ ἔπρεπε
»ὡς σ' ἀκάτεχους νὰ σᾶς τὸ μάθουμε. Μὰ τώρα
»πὺ ἡ ἀνάγκη νὰ μακρολογοῦμε(2), π' ἄλλους μας
»Ἕλληνες βλέπετε σκλάβους τοὺς, ἄλλους μας—και
»πρῶτα τοὺς συμμάχους τοὺς δικούς μας— που μὲς
»πῆχουμε σὺν μάτι, ἔτοιμοι χρόνια τώρα μὲ κάθε ὀρ-
»γανισμό ἂν καμιά φορά τοὺς γίνεῖ πόλεμος. Γιατί
»μὲ καλοὺς σκοποὺς δὲν ξελόγιασαν και μὲς κρα-
»ποῦνε στανικά τὴν Κέρκυρα ἢ πολιορκοῦν τὴν Πο-
»ντεΐδαια, μέρη, τὸ ἕνα στρατηγικώτατο ὡς βάση (3)
»Θρακικοῦ πολέμου, τὸ ἄλλο που θῆφερνε στοὺς
»Πελοποννησίους ναοτικὸ τρανὸ.

(1) εἰ ἀφανεῖς ὄντες ἠδίκουν—εἰ ἀφανεῖς ἦσαν ἀ-
δικοῦντες. Γιὰ τοῦτο και τὸ ὄντες.
(2) μακρογορεῖν. Ἐννοεῖται περὶ αὐτῶν (τῶν Ἑλ-
λήνων δηλαδὴ, ἀπὸ τὸ Ἑλλάδα).
(3) ἀποκρηθῆναι. Γράφει ἀφορμᾶσθαι ἢ καλύτερα
ἀφορμῆ χρῆσθαι. Πρβ. 1, 73 οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ
ἐχυροῦ ποθεν, ὡσπερ νῦν ἐκ τῶν ἠθῶν, ὀρμᾶσθαι,
τὴν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν—ἀφορμὴν ἰκα-
νὴν εἶναι.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Μιά ματιὰ σὺν πρόγραμμα τοῦ Βασιλικῦ

Τὸ Βασιλικὸ θέατρο μοίρασε τὸ πρόγραμμα τῶν
ἔργων που θὰ παίξῃ κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδο τοῦ
1905—1906. Καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ, ἐξὸν ἀπὸ
δύο τρεῖς φημερίδες που καθαρὰ γιὰ προσωπικούς
λόγους τὸ ζετᾶξαν μὲ κάπια δυσμένεια, κανέναν
ἄλλο δὲν ξάφνιασε και φυσικά κανένος δὲ τραβήξε
τὴν προσοχή! Τὸ κοινὸ που θεατρίζεται σὺν Βασι-
λικὸ και που εἶναι κάθε χρόνο τὸ ἴδιο, λίγο τὸ
νοιάζει γιὰ τὸ δραματολόγιο, κ' ἐκτός ἀπὸ λιγο-
στὲς ἐξαιρέσεις, πηγαίνει ἐκεῖ καθὼς θὰ πῆγαινε
παντοῦ ἄλλου που θὰ ὑπῆρχε κοσμικὴ συνάθροιση,
τουαλέτες, φλέρτ και τὰ ρέστα. Ὁ στενὸς κύκλος
τῶν ἀληθινὰ γραμματισμένων ἀνθρώπων που πρα-
ματικά πονᾶνε τὸ θέατρο, βαρέθηκε πιά νὰ ἐλπίζῃ
και ἀφοῦ εἶδε τὰ ὄνειρά του νὰ διαλύονται ἕνα μὲ
τῆλλο, πῆρε τὴν στερνὴν ἀπόφασή του και πολὺ σω-
στά σκέφτηκε ὅτι τὸ καλύτερο πουχε νὰ κάνῃ,
εἶναι τίποτα πιά νὰ μὴ λῆθῃ γιὰ πράματα ἀπ' τὰ
ὅποια τίποτα δὲν ἔχει νὰ περιμένῃ. Ἐτσι ἡ
ἐξέταση κ' ἡ κρίση τοῦ προγράμματος ἀπόμεινε μὲ-
νάχα σὲ κανὴν δύο δημοσιογράφους που τοῦ ρηχτῆ-
καν εἶν' ἀλήθεια μὲ τὰ σωστά, μὰ και μὲ τρόπο
που σήμαινε πῶς τὰ προσωπικά εἶναι ἡ κυριώτερη
αἰτία τοῦ πολέμου αὐτοῦ. Ἡ ἐπίθεση τοῦ διευθυ-
ντῆ τῶν «Ἀθῆναι» π. χ. δὲν ἀπόδειχνε ὀλοφάνερα
πῶς γινόταν μόνο και μόνο γιὰ τὸ γραμματικὸς τοῦ
θεάτρου ἢ ὅποιος δῆποτε ἄλλος ἀπὸ τοὺς ἄρμωδι-
τάτους ἀνακατενομένους, ξέχασε νὰ βάλῃ σὺν
πρόγραμμα κ' ἕνα τουλάχιστο ἔργο τοῦ συγγραφέα
τῆς 1ης Σεπτεμβρίου. Αὐτὰ ὅμως δὲ μὲς ἐνδιαφέ-
ρουνε τώρα. Μιά ματιὰ σὺν πεταχτὰ θέλουμε μὲ-
νάχα νὰ ρηξοῦμε σὺν πρόγραμμα και τίποτα πε-
ρισσότερο.

54 τὸ ὄλον ἔργα θὰ παιχτοῦνε φέτος. Τραγω-
δίες, δράματα, κωμωδίες, φάρσες, φαντασμαγορίες.
«Ἡ Ἀριχθὴν» τοῦ Νικολάρα μὲ μουσικὴ τοῦ ἴδιου.
No 1, εἶναι τὸ ἔργο που ἀνοίγει τὸν κατάλογο και
πρῶτο πρῶτο φιγουράρει σὺν πρόγραμμα. Τὸ περ-
νάμε! Τί, μήπως ἐλπίζουμε νὰ δοῦμε κανέν' ἀριστοῦρ-
γῆμα, ἢ μήπως ἡ Ἑλληνικὴ σκηνὴ ἢ κακομοῖρα
περιμένει ἀπὸ τέτοιαις λογῆς ἔργα τίποτα περισσό-
τερο ἀπ' ἕνα γνωστὸ πιά, γνωστότατο ρεζίλημα; Ὁ
«Ἀριστοδῆμος» τοῦ Ἀγγελοπούλου. Πάρα κάτω.

69. »Κι' ἀφτὰ ἐσεῖς τὰ φταῖτε, που πρῶτα
»τοὺς ἀφίσατε, σὺν τέλιωσαν τὰ Μηδικὰ, νὰ δυνα-
»μώσουν και κατόπι νὰ χτίσουν τὰ μακριὰ τειχιά,
»και που ὄλο ὡς τὰ σῆμερα στερεῖτε τὴ λεωτεριὰ
»τοὺς ὄχι μοναχὰ ὄσους σκλάβωσαν οἱ Ἀθηναῖοι,
»παρὰ τώρα πιά και τοὺς δικούς σας τοὺς συμμά-
»χους. Γιατί δὲ σκλαβώνει ὁ σκλαβωτῆς' παρὰ
»ὅποιος μπορεῖ νὰ ξεσκλαβώσει κι' ἀδιαφορεῖ, ἀφτὸς
»σκλαβώνει ἀληθινὰ, μάλιστα σὰ χαιρεταί και τῆς
»λεβεντιάς τῆ δόξας ὡς τῆς Ἑλλάδας τάχα ὁ λε-
»ωτερωτῆς. Τέλος (4) μόλις τώρα ἤρθαμε ἐδῶ ὄλοι,
»μὰ μήτε τώρα ὄριστὰ γιὰτί. Ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ
»συζητοῦμε πιά ἂ μὲς ἀδίκουν, παρὰ πῶς θὰν τοὺς
»ἀντισταθοῦμε' γιὰτί ἀφτοὶ δὲν πλακῶνουνε μ' ἀνα-
»βολές, παρὰ μ' ἔργα, ἔτοιμοι ἀποφασισμένοι πρὸς
»ἰδιγνώμους ἀκόμα. Καὶ ξέρομε μὲ τί σύστημα
»προχωροῦν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἀγάλια σὺν ἀρχὴ θὰ
»προχωρήσουν κι' ὄχι πολὺ ἀπόκοτα, ὄσο θαρροῦν
»πῶς μὲ τὴν ἀβλεψιά σας δὲ θὰ παρατηρηθοῦν ἄμα
»ὄμως δοῦν πῶς ξέρετε μὰ ἀδιαφορεῖτε, τότες θὰ
»μὲς ρηχτοῦνε γερὰ.

(4) μόλις δὲ νῦν γε Νομίζω μόλις δὲ νῦν ποτε.
Πρβ. 7, 40 μόλις ποτε ἀντανήγοντο.

»Α! μὲξ, δὲν ἀξίζει καν τὸν κόπο νὰ σημειώσουμε
ὄλα τὰ ἔργα που ἀκολουθοῦνε. Ἀναφέρουμε μονάχα
τοὺς συγγραφῆς τοὺς. Εἶναι οἱ αἰώνιοι δαφνοστεφεῖς
και ὑψηλογλωσσῆτες. Ὁ Ἀμτελᾶς, ὁ Δημητριάκο-
πουλος, ὁ Κλέωνας... Τί, μήπως θέλετε νὰ ἐξαιρέτου-
με τὸ Βερναρδάκη; Ὁχι. δά! Δὲ βλέπω γιὰ ποῖο
λόγο. Ὁ πρῶτοπαχτῆ ἢ «Μερόπη» του και θὰ
ξαναπαχτῆ ὁ «Νικηφόρος» Ἐκ' ἔπειτα... τί θὰ
καταλάβῃ ὁ συγγραφέας, τί θὰ καταλάβῃ τὸ κοινὸ,
και τί θὰ ὠφελῆθῃ—ἀλλοίμονο—ἡ σκηνὴ ἀπ' αὐτὰ
τὰ ἔργα; Ὁύτε καν τὸ ταμεῖο θὰ βγῆ κερδισμένο
ἀφοῦ ὄλοι ξέρομε ὅτι μπορεῖ μὲν ὁ κόσμος νὰ θεωρῆ
τὸ Βερναρδάκη δραματικὴ κορυφὴ και δόκιμος χειρι-
στῆ τῆς «ἀρχαιοπρεποῦς γλώσσης», βαρεῖται ὄμως
κι' αὐτόνε και τὴ γλώσσα του. Ἐκτός πιά ἂν ξα-
ναρεκλαμάρον τὰ ἔξοχα σκηνικά και δάκουνε ἀπρὲ
μιντὶ σὲ παραμάνες και τὲ δοῦλες. Ἐτσι ὑπάρχει
και κάπια ἐλπίδα νὰ χρησιμοποιηθοῦνε οἱ περίφημοι
μηχανισμοὶ τοῦ θεάτρου. Κι' ὄμως τὸ μουχλιασμένο
αὐτὸ πρόγραμμα τῶν πρωτοτύπων ἔργων σταματᾷ
κᾶπου μὲ μιὰν ὑπόσχεση, πολὺ ἀμφίβολη βέβαια και
πολὺ ἀδύνατη, μὰ πικρὸτε ὑπόσχεση. Γιατί νὰ μὴ
περιμένῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν Προβλεγγίσι μὲ τὴν «ἐπι-
στροφή τοῦ ἀσώτου» κατὶ ἀληθινὰ πρωτότυπο κι'
ὄραϊο, ἀπ' τὴ κυρία Παπαδοπούλου μὲ τὸ «παρα-
μῆθι τῆς πρωτομαγιάς» κατὶ κομψὸ και χριτω-
μένο; Ἐπὶ τέλους οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ γιὰ πρώτη
φορὰ παρουσιάζονται σὺν θέατρο, και τοῦτο εἶναι
λόγος σοβαρὸς, γιὰ νᾶχουν δικαιώματα μεγάλα, σὺν
σεβασμὸ μας και σὺν προσδοκία μας. Ἐπειτα μὴ
λησμονοῦμε ὅτι σὺν πρόγραμμα ὑπάρχει και τὸνομα
τοῦ Ἑσλιν, που ἂ δὲ γελιέμαι, δὲν εἶναι βέβαια
ἀπ' τοὺς γνωστὸς τύπους τῶν ποιητῶν που ἐσυνή-
θισε νὰ μὲς παρουσιάζῃ ἀνέκαθε τὸ Βασιλικὸ. Μὲς
μείνει λοιπὸν μ' ὄλη τὴ δυσπιστία που γεννήθηκε και
ρίζωσε μέσα μας ὄστερα ἀπὸ τὴν ἀποτυχία, ἢ ἀ-
δύνατη ἐλπίδα νὰ δοῦμε ἔστω κ' ἕνα φωτεινὸν τμημαδὶ
σὺν τὴν τὴν γύρω μας μαυρίλα. Ἄς περάσουμε τώρα
στὲς μετάφρασεις τῶν «κατὰ πρῶτον διδασχθησμένων
ἔργων». Τὸ μεγαλύτερο λάθος τοῦ Βασιλικῦ ἀπ'
τὴν ἀρχὴ του ἀκόμα εἶναι, ὅτι σὺν δύσκολη και λε-
πτὴ δουλειὰ που καταπίσστηκε δὲν ἀκολούθησε ἑ-
ρισμένη μέθοδο. Κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθῆ ὅτι ὁ
ἀγῶνας ἦταν τιτανικός μὰ κ' ἐκεῖνοι που τὸν ἀναλα-
βανε κάθε ἄλλο παρὰ πλασμένοι γιὰ τέτοιους ἀγῶ-
νες εἶτανε. Ὁ Βλάχος, ἕνας παλαιῆκος, γιομᾶτος
σκουριασμένες πρόληψεις, λόγιος ἴσως, μὰ καθόλου
ποιητῆς, καθόλου κριτικὸς, και καθόλου ἀληθινός,

»Κι' εἶστε (5) οἱ μόνοι Ἕλληνες ἐσεῖς, ὁ Ἀλ-
»κωνες, που δὲν ἀντιπολεμάτε κανένα μὲ τὴν δυνάμη
»σας, παρὰ μὲ τὴν ἀρχή, και μόνοι που δὲν κό-
»υθετε σὺν ἀρχὴ του τῶν ὄχτρων τὸ μέγαλωμα
»παρὰ σὰ διπλασιάζεται. Ὡς τόσο σᾶς λέγανε
»βάσιμους (6) που νὰ! ἡ ἀλήθεια δὲ φτάνει τὴ φήμη
»σας. Γιατί κι' ὁ Μῆδος ὁ ἴδιος, ὄπως ξέρομε,
»πρῶτα κατέθηκε ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς ὡς σὺν
»Πελοπόννησο πρὶ βγῆ τῆς Σπάρτης ὁ στρατὸς νᾶν
»τὸν ἀντικρῶσει ἀνάλογα, και τώρα μὲ τοὺς Ἀθη-
»ναῖους, που δὲ βρίσκονται ἄλλαργα ὄπως ἐκεῖνος
»παρὰ δίπλα, ἀδιαφορεῖτε, κι' ἀντὶς νὰ πάτε ἐσεῖς
»νᾶν τοὺς χτυπήστε, προτιμάτε νᾶν τοὺς ἀντικρῶ-
»στε καλύτερα και νὰ πῆστε σὲ κιντῶνους παλέδον-
»τας σὲ πολὺ δυνατώτερους. Ἀκόμα ξέρομε καλὰ
»πῶς ὁ ξένος καθάωτε ναδάχησε ἀπὸ δικὰ του
»σφάλματα' κι' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι συγὰ ὡς τώρα στοὺς
»πολέμους μας μὲ τοὺς ἴδιους ἀφτοὺς τοὺς Ἀθη-
»ναῖους ἂ σωθήκαμε, δὲν τὸ χρωστοῦμε τόσο σὲ δικὰ.

(5) ἠσυχάζετε Δὲν ἔχει νόημα. Γράφει τυγχάνετε.
(6) ἀσφαλεῖς = πιστευτοί. Πρβ. παρακάτω τὸ πι-
στευδοί.
(7) αὐτοί. Νομίζω αὐτόν. Ἐτσι παρακάτω πρὸς
αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναῖους.

τουναντίο μάλιστα με την πιο ψεύτικη και τη πιο στραβή αντίληψη που μπορείτε να φανταστείτε σέναν άνθρωπο των γραμμάτων. "Επειτα ο Στεφάνου με τη μεγάλη, κλήθεια, επιθυμία κάποιου καλού, αλλά και με ελάχιστη θέληση καθώς ύστερα φάνηκε· και τώρα ο Πετσάλης άλλος γέρος αυτός που μπορεί αν θέλετε να είναι λαμπρός για το διοικητικό μέρος του θεάτρου, μ'α που δ'εν νοιώθει γ'από Τέχνη κι' από Σκηνή. Πώς εΐτανε λοιπόν δυνατό να κερμαδιώτατοι άνθρωποι να αναλάβουν έναν αγώνα σαν την εξέγερση και μόρφωση του κοινού σε σημείο να μπορεί να ξεχωρίσει την αλήθεια της Τέχνης απ' την ψευτιά; Και πώς μπορούσαν κάποια τέτοια άνθρωποι να ακολουθήσουν ορισμένη μέθοδο και να χαραζόνε σύστημα, που θα χρειαζόταν για μι'α τέτοια τεχνική μόρφωση; Κ' εδ'ω ίσως φαίνεται η αιτία της οίχτρας άποτυχίας. Σε άκατάλληλα, σε άσυβίβαστα έργα που διάλεξαν και που εξακολουθούνε να διαλέγουν. "Ετσι κατορθώσανε να φτάσουν στο πέμτο χρόνο με την ίδια πάντ' άκαταστασία κι' άτσαλωσύνη στο πρόγραμμα. Μια δόση κλασικισμού κακοδομένη σ' άχώνεφτα χάπια κι' άνακατωμένη μ' άνοστες γαλλικές φάρσες μαζί μ' έστεμμένες νεοελληνικές τραγωδίες μεγάλων προσώπων, πρέσβηδων, δικαστάδων, βουλευτάδων, να τ'ο αιώνη μοτίβο του Βασιλικού. Και κάπου κάπου έργα μεγάλων νεωτέρων ποιητών κακοπαιγμένα, άψυχολόγητα σχεδόν πάντοτε, και σεβρισιμένα όπως όπως στο κοινό έτσι για ρεκλάμα, για ποικιλία. Τ'α ίδια και φέτο. Βλέπουμε δυο τρία έργα του Σαίξπηρ κακομεταφρασμένα από Βικέληδες και Δαμιράληδες σε μι'αν άκαμπτη καθρέφουσα που οι θεατές βέβαια θ'α βαρεθούνε και θ'α ρωτιούνται άναμεταξύ τους αν αληθινά ο Σαίξπηρ τ'α έγραψε, όπως πολλές φορές ως τώρα έγινε. "Υστερα έχουμε τις αιώνιες φάρσες τις άνοστες και χοντροκομμένες, με παραγομιόματα των Ρωμιών μεταφραστάδων, ένα είδος άντρακτ για να ξεκουράζεται το πνεύμα από την ύψηλή φιλολογία. "Ενα παλιό δράμα του Γκαίτε λησμονημένο στη Γερμανία—τ'ο «Εγμόντ», άλλο του Ισπανού Κάλδερων παμπύλαιο κι' αυτό, ή «Αντιγόνη» μεταφρασμένη στην καθαρέφουσα, δυο τρεις φάρσες του Γερμανού Schöntzian, ένα δράμα του Αυστριακού Haim και κάτι άλλες ποικιλίες. Λησμονήσαμε τ'ο σπουδαιότερο, «τη Βουλιαγμένη καμπάνα», τ'ο ποιητικό άριστούργημα του Ηαιμ-ιανη που αυτό και μόνο φτάνει να δείξει τ'ο άμέ-

θοδο, τ'ο άτσαλο και τ'ο άστοιχειώτο της δουλειάς του Βασιλικού. Δ'ε μπορεί κανείς να κατηγορήσει πάντοτε τους άνακατευόμενους» (δ'ε βρίσκω άλλη λέξη για να βαφτίσω τους διαφόρους διευθύνοντας) στο Βασιλικό ότι δ'ε διαλέγουνε έργα αμεγάλα και ύψηλά· μπορεί όμως πάντοτε να τους κατηγορήσει ότι κάθε τι που διαλέγουν—κι' αυτό τονίζω—τ'ο διαλέγουν χωρίς σκοπό, χωρίς ιδέα, χωρίς τίποτα μελούμενο στη σκέψη τους. Φτιάχνουν πρόγραμμα παίρνοντας λίγ' από δω λίγ' από κει και δ'εν κάνουν τίποτ' άλλο παρά να φτιάχνουν ένα ξερό, σχολαστικό, άττονο κι' άσύστατο πρόγραμμα. Αυτό τ'ο δείχνει ολοφάνερα ή «Βουλιαγμένη καμπάνα» ένα έργο που παρασταίνεται στο θέατρο εξ αίτιας της άλλόκοτης μανίας που έχουν οι άνθρωποι να μεταβάλλουνε κάθε τι σε θέαμα χωρίς να συλλογιούνται ότι ένα πράμα που φαίνεται μεγάλο και ύψηλό όταν τ'ο βλέπει κανείς με τ'α μάτια της φαντασίας καταντ'α άστείο και μικρό όταν τ'ο αντίκρύζει με τ'α πραγματικά του μάτια. Πώς λοιπόν ένα τέτοιο έργο που η ποιητική του δύναμη είναι σφιχτά ζευγαρωμένη με τη βαθεία σκέψη μπορεί να φχαριστήσει θεατές Έλληνικού θεάτρου και φχαριστώντας αυτούς να τους μορφώσει, αυτό πιά είναι ζήτημα που μόνο οι κύριοι άνακατευόμενοι τ'ο ξέρουν. Τ'ο κοινό εΐμαι βέβαιος θ'α γελάσει για τ'ο έργο, και γελώντας θ'α ρεζιλεφτ'η—άφου θ'α γελάσει μ' έν' άριστούργημα—μ'α για τ'ο ρεζιλεμ' αυτό μονάχος υπεύθυνος θ'α ναι τ'ο Βασιλικό. Και με τί δικαίωμα τότε θ'α βγ'η να π'η ότι τ'ο κοινό δ'εν καταλαβαίνει, άφου αυτό πρώτο δ'εν καταλαβαίνει τί πρέπει να προσφέρει και τί δ'εν πρέπει, κι' άφου κανείς βαθύτερος και ουσιαστικότερος λόγος απ' την άπλη παρουσίαση ενός μεγάλου έργου δ'εν τ' ανάγκασε να τ'ο διαλέξει; Μ' αν πρόκειται να παρουσιαζ'η κανείς κάθε λίγο και λιγάκι μεγάλα έργα χωρίς κανένα σύστημα στην παρουσίαση αυτή, τότε ή διεύθυνση ενός θεάτρου είναι πολύ εύκολο πράμα κ' εξηγείται άρκετά καλά πώς από τμηματάρχη γίνεται κανείς γραμματικός θεάτρου, κι' από γενικός έπιμελητής γίνεται πρώτος άνακατευόμενος.

Λένε πώς ο χρόνος τούτος είναι ο τελευταίος δοκιμαστικός, κι' ότι, αν και φέτο πάει κατά διάβολου όπως τ'άλλα χρόνια τότε θ'α κλείσει πιά οριστικά. "Εμεις εΐμαστε βέβαιοι ότι θ'α πάη και φέτο κατά διάβολου και τ'ο συμβουλεύουμε—με τ'ο συμπάθειο κι' όλας—να μ'η δοκιμάζει άδικα. Μια που ζα-

κολουθεί να παίξει τις χαριτόβρυτες τραγωδίες των «έστεμμένων ύψηλογλωσσιστών» έπειτα απ' τ'ο περσινό και τ'ο προπέρσινον και τ' αντιπροπέρσινον χαντάκωμα και τη φριχτή έρημιά της σάλας του, και δ'εν έννοει ν' αλλάξει ταχτική στις μεταφράσεις των ξένων έργων, καλά θ'α κάνει να παραιτηθ'η απ' τ'α τώρα. "Ας αφήσει τουλάχιστο ελεύθερη τ'η σκηνή σε τίποτα πιο ουσιαστικό, πιο αληθινό, πιο εύχριστο τέλος πάντων. Σε μι'α όπερα που λαχταρά ή ψυχή μας, σε μι'α όπερέτα επί τέλους. Γιατί όχι; Χίλιες φορές προτιμότερο. "Ετσι κ' ή «Νέα Σκηνή» άφου άπελπίστηκε απ' τ'η φουκαριάρα τ'ην Τέχνη, που τ'ης άπέμεινε μονάχα ζουγραφιστή πάνω απ' τ'ην όξώπορτα του θεάτρου της, όδ'ρηξε στην ελαφρά φιλολογία και σήκωσε τ'ην ελεύθερη παντιέρα μιας καινούριας παιγνιδιάρικης ζωής. Στάθηκε όμως—κι' αυτό προς μεγάλη της τιμή και δόξα—άξιοπρεπέστερη, άντρικότερη κι' αληθινή ξεπεσμένη άρχόντισσα, άφου αυτή μονάχα μ'αφός στο Βασιλικό και στις διάφορες καλοκαιρινές μαπαράχκες είχε τ'ο θάρρος και τ'η δύναμη να κλείσει κατάμουτρα τ'ην πόρτα της στους τραγελαφικούς ποιητάδες των «δαφνοστεφών τραγωδιών», και στους άνοητοτάτους κατακτητές των πατριωτικών ρεζιλεμάτων.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ

Υ. Γ. "Επειδή ή διεύθυνση του Βασιλικού συχνά πυκνά λείπει πώς δ'ε ξέρει πιά τί έργα να παίξει για να φχαριστήσει τ'ον κόσμο, θ'α μπορούσε ίσως κανείς ν' αναφέρει μερικά όνόματα έργων και ποιητών που και κόσμο θ'α τραβούσαν και τ'ον προορισμό ενός έθνικου θεάτρου θ'α έχτελοούσαν. "Ο «Νουμάς» που κυκλοφορεί σε πριγκηπικό, να πούμε, κύκλο λογίων, ίσως είναι ο μόνος ικανός ν' ανοίξει τις στήλες του σέναν τέτοιο ζήτημα. "Ετσι έκείνο που δ'εν μπορεί να κατορθώσει ή διεύθυνση του θεάτρου μπορεί άξιόλογα να τ'ο καταφέρει ο πολύτιμος «Νουμάς».

Α. Σ.

Κάποτε ο Διογένης που πήγε στην Όλυμπία κ' είδε μερικούς Ροδίτες νέους να είναι ντυμένοι πολύ πλούσια, άφου γέλασε, έπαι: «Ψωροπερηφάνεια είναι άρτό». "Υστερα συναπαντήσαντας Σπαρτιάτες με πρόστυχες και λερωμένες πουκαμισές έπαι: «"Αλλη ψωροπερηφάνεια τούτη».

»σας συντρομή παρά σε δικά τους λάθια. Γιατί αν »πείς άπαντοχή δική σας, άράνισε ίσως και μερικους ως τώρα, άνέτοιμους με τ'ο νάν τ'ην πιστέ»θουν.

»Κι' άρτ'α μ'η νομίζετε κανείς σας πώς τ'α λέμε »άπό έχτρα· τ'α λέμε ως παράπονο. Γιατί με φί»λους που σφάλλουν ο άνθρωπος παραπονιέται· δ'εν »τους κατηγορεί όμως όχτρος που άδικούν. 70. "Ε»πειτα, αν άλλος κανείς έχει δικαίωμα να μιλώσει »φίλους, έχουμε, θαρρούμε, κι' έμεις, ότι μάλιστα »κινυνέθουν τόσο μεγάλα σύφορα· σύφορα που δ'ε »μ'ες φαίνεται πώς τ'α βλέπετε. Μ'ητε φαίνεται λο»γαριάσατε ποτέ σας με τί ανθρώπους και πόσο και »πώς (8) σ' όλα διαφορετικούς σας θ'α γίνει ο πό»νλεμος. "Αρτ'αί άλλαγ'ης κυνηγοί, και γλήγοροι να »στοχαστούν (9) και βγάλουν πέρα έφτ'υς όσα άπο»φρασίουν· έσας ή συλλογή σας πώς να σώστε τ'ο »έχει σας και τίποτα παρέχει (10). Πάλι ο "Αθη-

»νκίος κι' ύπερδύναμα τυλητής κι' ύπερ τ' άποφα»σισμένα κινυνεφτής και μέσα σ'α δεινά θαρρόκαρ»δος· έσας τ'ο φυσικό σας κατώτερα ν' άρχιστε (11) »άπό τ'η δύναμή σας, και των άποφασισμένων μ'ητε »τ'α βέβαια να μ'ην εμπιστέβεστε, κι' από τ'α δεινά »ποτές να μ'η φαντάζεστε πώς θ'α βγαίτε. "Επειτα »όκνοι έκείνοι μ'προστά σ' έσας, άργούς, και τα»ξιδιώτες μ'προστά σ' έσας καθιστικούς· γιατί θαρ»ρουνε πώς μακριά κάτι ίσως κερδίσουν, κι' έσείς »μ'η μένοντας πώς ίσως βλάψτε και τ'α σημερινά. »Και σ'α νικούν, προχωρούν όσο γίνεται περισσότερο· »σ'α νικηθούν, ποδίζουν όσο γίνεται λιγώτερο. »"Επειτα τ'η ζωή τους τ'ην έχουνε σαν δλότελα ξένη »για τ'ο καλό του τόπου τους· μ'α τ'ην καρδιά άφο»ρσιωμένη έτοιμη στις προσταγές του. Κι' όσα βά»λλουνε στο νού (12) και δ'εν τ'α κυνηγήσουνε, δικά »τους νομίζουν πώς στερήθηκαν· όσα κυνηγήσουν και »κερδίσουνε, θαρρούνε λίγα πώς κατορθώσαν ως προς »τ'α κατόπι· κι' αν π'ες καμιά φορά ναβαγήσει ή »δοκιμή τους (13), με καινούργιες όλπιδες άναπλη-

»ρώνουν τ'η στέρηση. Γιατί μόνον άφτοί σύγκαιρα (14) »επιζώνουν κι' έχουν όσα στοχαστούνε με τ'ο να και »ταπιάνονται γοργά όσα άποφασίσουν (15). Κα»»σ' άφτ'α με κόπους σ' όλα και με κινύνους αιώνια »βασανίζονται όλη τους τ'η ζωή, και μόλις χαί»ρουνται όσα έχουνε με τ'ο να θ'ήλουν πάντα, δίχως »να νομίζουν τίποτα άλλο σκόλη παρά τ'ο να κάνουν »ό,τι πρέπει, μάλιστα θαρρώντας χειρότερη σύφορα »τ'ην άνεργη ήσυχία παρά τ'ην κουραστική δουλιά. »"Ωστε αν τους περιγράφες πώς ήρθαν στον κόσμο »με σκοπό να μ'ην ήσυχάζουν, ούτε άφτοί ούτε ν' »νάφινουν τους άλλους, θ'α μιλήσεις τ'ην αλήθεια.

71. »"Ενώ όμως τέτ'ια πολιτεία σαν άφτ'η σας »είναι αντιπαραταγμένη, έσείς, ο Λάκωνες, χάνετε »καιρό, μ'ητε σας π'αι ο νούς πώς, α θέλεις να μ'ην »ταραχτείς (16), άνάγκη όργανισμός καλός (17) και »ξάστερη άπόφαση πώς όποιος σ' άδικήσει θ'α πλε»υρώσει παρά φαντάζεστε τ'ο ίδιο κάνει (18) α δ'εν

(8) ως π'αν. "Ιτω: ως ές π'αν.
(9) έπινοήσαι. "Η επί σημαίνει ακτόνισ, κι' είναι λοιπόν άκατάλληλη. Γράφε νοήσαι.
(10) Τ'α λόγια και έργα ουδ'ε τ'αναγκαία έξικέσθαι είναι ένα.

(11) πρ'αξαι. Γράφε υπ'αρξαι.
(12) έπινοήσαντες. Κι' εδ'ω γράφε νοήσαντες.
(13) πείρα. Νομίζω πείρας.

(14) όμοιος. Νομίζω όμ'ως.
(15) έπινοήσασθαι. Κι' εδ'ω γράφε νοήσασθαι.
(16) άρκεϊν=διαρκεϊν.
(17) δίκαια. Δίχως νόημα. Γράφε ικανά. "Η παλαιογραφική διαφορά όχι μεγάλη.
(18) άλλ· επί τ'ο μ'η λυπειν τε τους άλλους και

ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΠΕΡΟΥΛΗ

Φίλε Ταγκόπουλε,

Σήμερα καθώς σὺ ὑποσχέθηκα σὺ στέλνω ἕνα ποίημα τοῦ Περούλη ἀδ' ἐφεδρῶν τονισμένο ἀπὸ τὸν ἴδιον. Ἡ μουσικὴ εἶναι γραμμένη ἀπὸ Κερκυραῖον δασκαλὸν τῆς μουσικῆς, ποῦ τόσο ἐκτιμᾷ τὴν ἐργασίαν τοῦ Σπύρου Περούλη, ποῦ πολλῶν τραγουδιῶν του ξέρε τὸ κἀντο ἀπ' ὄζω. Ὁ ἐφεδρῶν εἶχε φτιαστῆ στὶς ἀρχὲς τῆς ἐπιστράτευσης, ποῦ ὅλη ἡ Ἑλλάδα πέρα, πέρα κεντημένη ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων καὶ ἀπὸ τὰ πολεμικὰ ἄρθρα τῶν ἡμερησίων μας, ἐδιψούσε καὶ ἤθελε νὰ ριχτῆ σ' ἕναν ἀπελπιστικὸν πόλεμον. Ὁ τσαγκαρῆς Περούλης κλεισμένος μέσα στ' ἀργαστῆρι του αἰστάνθηκε καὶ αὐτὸς ὅλην αὐτὴ τὴ λαϊκὴ θέρη καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ σὰν ποιητῆς βγαλμένος ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ Λαοῦ, ἐκάθησε καὶ ἐφτίασε τὸν «Ἐφεδρῶν» ποῦ τόσο δυνατὰ φαίνεται ἡ ἀγάπη στὴν Πατρίδα καὶ ὁ μέγιστος καὶ θερμὸς Πατριωτισμὸς τοῦ ἀγνωστοῦ τούτου ποιητῆ. Κάθε στίχος εἶναι μιὰ λατρεία, ἕνας ἐνθουσιασμὸς στὴν Ἰδέαν τῆς Πατρίδας. Ὑστερὰ ἀπὸ λίγες μέρες καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ Πόλεμου κατὰ ἀπαίτησιν τῶν φίλων του ἐκάθησε καὶ τὸν τόνισε. Ἐκράξε τὰ παιδιὰ τοῦ «Χοροῦ» στ' ἀργαστῆρι του, τοὺς τὸ δίδαξε καὶ τοὺς τῶμαθε. Δὲν πέρασαν καὶ πολλὲς μέρες ποῦ τὸ τραγοῦδι τοῦ «Ἐφεδρῶν» ἔγινε λαϊκώτατο καὶ δημοτικώτατο. Στὰ χωρὰ καὶ στὴ χώρα οἱ Κορφαῖτες ἐφεδρῶν, φεύγοντας μὲ σημαῖες καὶ μὲ λάβαρα γιὰ τὸν Πόλεμον, αὐτὸ τὸ τραγοῦδι ἐψέλναν. Πολλὲς φορές στὴν Ἄρτα ἀνάμεσα ἀπὸ τόσο στρατὸ καὶ λαὸ οἱ ἐφεδρῶν Ποταμίτες τὸ τραγοῦδι τοῦτο ἐψέλναν. Καὶ σὰν κίνησαν τὰ Κορφαῖτ' ἄκουσα ἀπὸ τὴ Φιλιππιάδα γιὰ τὰ Γιάννενα μὲ τὸν γενναῖον καπετάνιο τους, τὸν ταγματάρχην Κουμουνοῦρο, στὸ δρόμον τῆς πορείας ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς φωνῆς, τὰ ζῆτω καὶ τὸν ἀπερίγραπτον ἐνθουσιασμὸν, ἐκεῖ πέρα στὰ σκλαβωμένα μέρη ἀχολογοῦσε τὸ τραγοῦδι τοῦ ἀγνωστοῦ Κορφαῖτη ποιητῆ. Κι' ἀκόμα ὅταν τὴν ὕστερη στιγμὴν, χωρὶς καμιά ἐλπίδα, πεινασμένοι, διψασμένοι, κοπιασμένοι, χωρὶς φουσέκια, χωρὶς κανόνια, μονάχα στὴ σκέπη τοῦ οὐρανοῦ, πολεμοῦσαν 700 στρατιῶτες μπρὸς στὴ δύναμιν, στὴ λύσσα καὶ στὸ πῆγμα πολυαριθμοῦ ὄχτρου, μέσα στὰ βάρη τῆς καρ-

»πειράζετε ἄλλους, καὶ ἔτσι ἂ δὲ φοβᾶστε βλάβην ἀπὸ ἀντιχτυπήματα ἄλλωνῶν. Ἀπὸ ἡμῶν μὲν οὐδεὶς πῦρ, καὶ ἂν εἶχατε γειτόνους σὰν καὶ ἐσθῆς, μὰ τῶρα, ἡμῶν σὲς δεῖξάμε πρὶν, ἀπὸ τὰς τὰ δυστήματα μ' ἀθρώπους σὰν τοὺς Ἀθηναίους εἶναι πεσοῦρα σὲν πιά (19).

»Σῶνε λοιπὸν πιά ὡς ἀφοῦ ἡ χρονοτριβή. Ἐγὼ βοήθησα γλήγορα τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς Ποταμιαῖτες, ὅπως τάχατε, πατώντας τὴν Ἀττικὴν, καὶ δὲ θέτε φίλους ὅσο καὶ ὁμόφλους νὰ παραιτήστε τοὺς χειρότεροὺς σας ὄχτροὺς, ἢ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἂ δὲ θέτε στὴν ἀπελπισίαν μας νὰ γυρέψουμε καμιά ἄλλη συμμαχίαν. Τίποτα ἄδικο δὲ θὰ κἀναμε οὔτε στὰ μάτια τῶν θεῶν π' ὀρκιστήκαμε οὔτε στῶν ἀνθρώπων π' ἄκουσαν τοὺς ὄρκους (20). Ἐπὶ δὲν πατοῦν ὄρκους ὅσοι ἀπαρτισμένοι καταφύσκονται σ' ἄλλους, παρὰ ὅσοι δὲ βοηθοῦν τοὺς συνόρκους. Ὅμως ἂν εἶναι ἡ γνώμη σας νὰ πρὸςυμνηθεῖτε, θὰ μείνουμε πιστοὶ σας, γιατί θὰ κολαζόμεσθα ἂν ἀλλάξαμε, μήτε θὰ βροῦμε ἄλλους συμπαθητικώτεροὺς σας. Ἐτσι λοιπὸν καλοσυλλογιστεῖτε το, καὶ κοιτάξτε στὰ χέρια σας νὰ μὴν ξεπῆσει ἡ Πελοπόννησος ἀπ' ὄση (12) τὴν κληρονομήσατε ἀπὸ τοὺς πατέρας σας».

Σὰν ἔτσι μίλησαν οἱ Κορφαῖτες.

αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον νέμετε. Γράφε ἀλλ' εἰ ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθε κτλ.

(19) Τὰ λόγια ἀνάγκη δὲ ὡς στὸ κεκαίνωται ξένα.

(20) ἀισθανομένων. Ἡ ἔχει παρατατικὸν σημασίαν ἢ γράφε ἀισθανομένων.

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΑΛΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ:

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

„ΑΠΟΛΟΓΙΑ“

ΑΔΙΚΙΑ

Ἀπὸ τὴν Ἠπειρὸν, πολλοὶ φίλοι μας ποῦ κατὰ ἀξίωσιν μᾶς γράφουσι μὲ πατριωτικὸν πόνον καὶ μ' ἀγανάκτησιν, γιὰ μιὰ ἀδικίαν ποῦ ἔγινε καὶ γίνεται στὸ Ἐκπαιδευτήριον τοῦ κ. Γ. Τσοῦρη—Οἰκονόμου στὸ ζήτημα τῶν ὑπότροφων τῆς Κυβερνήσεως. Δηλαδή ἐνῶ στὸ ἄλλο Ἐκπαιδευτήριον ποῦναι στὴν Κέρκυρα, τοῦ κ. Βλάχου, ἔχουν στείλει 14 Μακεδόνες ὑπότροφους, στὸ Ἐθνικώτατον ὅμως τοῦ κ. Τσοῦρη Ἐκπαιδευτήριον ποῦ τὸ διευθίνει ἕνας ὑπόδουλος, ἕνα τέκνον τῆς Ἠπειροῦ, ποῦ τόσα ἑκατομμύρια τ' ἀδέρριον τοῦ οἱ σκλάβοι ἐθυσίασαν, γιὰ τὴν ἐλευτέραν Ἑλλάδα, οὔτε θέλουσι καὶ νὰ συλλογιστοῦν ὅτι πρέπει νὰ ὑποστηριχθῆ ἕνα τέτοιο Ἐκπαιδευτήριον ποῦ ἔχει βίον καὶ πατριωτικὴν ἐντιμὴν ἐργασίαν 39 χρόνων, ποῦ ὁ διευθυντὴς του καὶ αὐτὸς ὑπόδουλος, θὰ μιλοῦσε σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ μ' ἐκείνη τὴν ἰδιαιτέραν γλῶσσαν, ποῦ ξέρε νὰ μιλεῖ καθε σκλάβος, ὅταν διδάσκει καὶ ποθεῖ ἕνα λευτερίαν. Ὁ κ. Γ. Τσοῦρης ἀφῆκε σπῆτι, οἴλους, δικούς, περιουσίαν γιὰ νῆσθαι στὸ Ἐλευτέρον βασιλεῖον διψῶντας λευτερίαν, δικαιοσύνην καὶ νόμον καὶ τῶρα αὐτὸς μαρτυρεῖται καὶ οἱ πατριῶτες του μὲ ἀνεκφραστον πόνον θεωροῦν αὐτὴ τὴν ἀδικιολόγητον ἀδιαφορίαν τῆς ἐπίσημης Κυβερνήσεως σὲ βάρος ἀνεκφραστοῦ τῆς δύστηνης Πατρίδας. Ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις, ποῦ καθὼς μαθαίνουμε ἔστειλε καὶ στὴν Κέρκυραν Νομάρχην τὸν ἐθνικώτατον καὶ πατριωτικώτατον ἄντρα κ. Παλαμῆ γιὰ τὰ ἐθνικὰ ζητήματά μας, ἐπιζήσαμε ὅτι γλήγορα θὰ φροντίσῃ νὰ διορθωθῇ αὐτὴ τὴν ἀδικίαν ποῦ γίνεται σ' ἕναν ὑπόδουλον Ἠπειρωτὴν διευθυντὴν Ἐκπαιδευτηρίου. Ἀκόμη ἔχομε τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ ὁ Ἠπειρωτικὸς Σύλλογος καὶ ἡ Ἐταιρία τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὁ Μακεδονικὸς Σύλλογος θὰ φροντίσουν καὶ θὰ ἐνδιαφερθοῦν γιὰ μιὰ τέτοια Ἐθνικὴ ὑπόθεσις.

Στ' ἄλλο φύλλον θὰ δημοσιεύσουμε καὶ ἕνα διῶ γράμματ' ἀπὸ τὴν Ἠπειρὸν γιὰ τοῦτον τὴν ἀδικίαν.

ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ

διὰς, στὸν πόνον καὶ στὴν ἀπελπισίαν, αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ ἀγνωστοῦ ποιητῆ βασιλεῦσαν

Κι' ἂν τῶχ' ἡ μαῖρά μου γραφτὸ
Στὰ ξένα νὰ μὲ θάψουν
Δὲν θέλω ἀγάπην μου γι' αὐτὸ
Τὰ μάτια σου νὰ κλάψουν.

Κι' ἂν μὲς στὴ μάχην σκοτωθῶ
Καὶ ζῆ ἡ πατρίδα φτάνει,
Τῆς δόξας θὰ στεφανωθῶ
Τ' ἀμάραντο στεφάνι.

Τέσσερα παιδιὰ ἀπὸ τὸν Ποταμὸ σκοτώθηκαν στὴ μάχην τῶν «Πέντε Πηγαδιῶν» καὶ δέκα βαρῶν λαβώθηκαν, μὰ σὰν ἀκούσθηκε αὐτὴ ἡ εἰδήσις μονάχα τὶς καρδιὲς τῶν γυναικῶν πείραξε, γιατί ὁ «Ἐφεδρῶν» ἐκκολούθησε νὰ τραγουδιέται καὶ θὰ τραγουδιέται. Δὲν εἶμαι μουσικὸς γιὰ νὰ ἐκτιμῶ τὸ canto τοῦ τραγουδιοῦ, μὰ σὰν ἄνθρωπος ποῦ κατὰ αἰστάνηται καὶ καταλαβαίνει, ὅταν τ' ἀκούω νὰ τὸ ψέλνουν μοῦ φαίνεται πῶς τὰ λόγια, τὴ χάρις καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ ποιητῆ ἐκεῖ μέσα στὴν ἀρμονίαν τῆς μουσικῆς του βρίσκω.

Ὁ Περούλης ἔχει τόνισιν καὶ ἄλλα πολλὰ δικά του ποιήματα καθὼς καὶ ξένα. Τὸ μελαγχολικὸν καὶ θαυμάσιον ποίημα τοῦ δύστηνου «Βιζυηνοῦ» «Ὁ ἦλιος μὲ στερνὲς ματιὰς ψηλὰ βουνὰ χρυσώνει...» καὶ τὸ παθητικὸν «ὄνειρον» τοῦ Ἰ. Πολέμη εἶναι καιρὸς τῶρα ποῦχομε γίνῃ τραγοῦδι λαϊκώτατον καὶ δημοτικώτατον.

Ὁ Περούλης ὁ ἀκριβὸς καὶ διαλεχτὸς φίλος μου, ποῦ ἐννιά χρόνια ἔχω τὴν ἀγάπην του τὴν πατρικὴν, ποῦ τόσα στ' ἀργαστῆρι του συζητήσαμε, εἶπαμε καὶ φανταστήκαμε μένοντες πέντε χρόνια δάσκαλος στὸν Ποταμὸ, μοῦ φαίνεται πῶς θὰ μὲ συμπαθήσῃ, ποῦ γίνηκα ἐγὼ ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀφορμὴ νὰ γενῆ τὴν ἀντάρα στὸν φιλολογικὸν μᾶς κόσμον γιὰ τὸ ὄνομά του, ἀφοῦ ξέρε τὸσο καλὰ πόσον τὸν ἀγαπᾶω καὶ τὸν σέβουμαι.

Κέρκυρα.

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὴ μουσικὴν τοῦ «Ἐφεδρῶν» ποῦ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς στείλῃ ὁ ἀγαπητὸς φίλος καὶ ἀφοσιωμένος ἐργάτης τῆς Ἰδέας Ἠλίας Σταῦρος, μπορεῖ νὰ τὴν δημοσιεύσουμε ἰσχυρότερα σήμερον δημοσιεύουμε ἐδῶ δὲ κἀληρο τὸ ποίημα τοῦ Περούλη.

Φεύγω μὲ λύπη, μὲ χαρὰ,
Τρέμει, χτυπᾷ ἡ καρδίαν μου
Ἄχ, εἶλα γιὰ στερνὴν φορὰ
Χρυσῆ, στὴν ἀγκαλίαν μου,
Καὶ δός μου τὴν γλυκειὰ πνοὴν
Τῆς ἀνθρῆς σου νεότητος
Νὰ συντροφίσω τὴν ζωὴν
Ποῦ φεύγω στρατιωτικῆς.
Θὰ προτιμοῦσα τὰ φιλιὰ
Ἄπ' τὰ καλὰ τοῦ κόσμου...
Μὰ εἶν' ἡ Πατρίδα πῶς γλυκειὰ
Καὶ γιὰ σ' ἀφῆνω, φῶς μου!
Κι' ἂν ἔχει ἡ Μαῖρα μου γραφτὸ
Στὰ ξένα νὰ μὲ θάψουν
Δὲ θέλω, ἀγάπην μου, γι' αὐτὸ
Τὰ μάτια σου νὰ κλάψουν.
Γιατὶ ἂν στὴ μάχην σκοτωθῶ
Καὶ ζῆ ἡ Πατρίδα φτάνει,
Τῆς δόξας θὰ στεφανωθῶ
Τὸ ἀμάραντο στεφάνι.
Κι' ἂν ρῆξω βόλια φλογερά,
Νικήσω καὶ ἔρθω πάλι,
Τότε μὲ δάκρυα ἀπὸ χαρὰ
Δέξου με στὴν ἀγάλην.

Ὅταν ὁ Πλάτωνας ἔκαμε τὸν ὄρισμον τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι ζῶον μὲ δυὸ πόδια καὶ δίχως φτερά, καὶ φαίνεσθαι ὅτι πέτυχε πολὺ, ὁ Διογένης ἀφοῦ μᾶλλον ἕνα κοτόπουλον πῆγε ἐπὶ τὴν σχολὴν του καὶ δείχνοντάς το εἶπε: «Ἀπὸς εἶναι ὁ ἀνθρώπος τοῦ Πλάτωνος».

Κάποιος ρώτησε τὸν Διογένην ποῖον ὥρα πρέπει νὰ δειπνήῃ καὶ ἀπὸς τοῦ ἀποκρίθηκε:
— Ἄν εἶσαι πλούσιος, ὅρα ὥρα θέλῃς· ἂν εἶσαι φτωχός, ὅταν ἔχῃς.

Μιὰ φορὰ τοῦ Διογένην τοῦφουεν ὁ δούλος του ὁ Μίνης· καὶ σὲ κείνους ποῦ τὸν βρμηνέβαινε νὰ τονε ζήτησῃ, εἶπε:
— Θὰ ἔταν ἀστείον νὰ μπορῆ ὁ Μίνης νὰ ζῆ χωρὶς τὸν Διογένην, καὶ ὁ Διογένης νὰ μὴ μπορῆ νὰ ζῆ χωρὶς τὸν Μίνην.

Μιὰ φορὰ ἰδόντας ὁ Διογένης ὅτι τὰ πρόβατα τῶν Μεγαρίτων ἤτανε σκεπασμένα μὲ προδιὰς, ἐνῶ τὰ παιδιὰ τοὺς γορῖζανε γυμνά, εἶπε:
— Καλύτερον νὰ εἶναι κανεὶς κριάρι Μεγαρίτη παρὰ παιδί του.

Ὅταν ὁ Διογένης πῆγε ἐπὶ τὴν Μύνην καὶ εἶδε τὶς πόρτες μεγάλας καὶ τὴν πολιτείαν μικρὴν, εἶπε:

— Ἄνθρωποι Μύντιοι, κλείσατε τὶς πόρτες γιὰ νὰ μὴ βγῆ ἔξω ἡ πολιτεία σας.

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το 'Εξωτερικό φρ. χρ. 10
20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στά κίσκια της Πλατείας Συνταγματος, 'Ομόνοιας, 'Υπουργείου Οικονομικών Σταθμού Τροχόδρου (Οφθαλματρείο), Σταθμού 'Υπόγειου Σιδηρόδρομου ('Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, 'Εξάρχεια), στο βιβλιοπωλείο «'Εστίας» Γ. Κολάγου.

Στόν Πειραιά: Καπνοπωλείο Γ. Ξηρού, οδ. Βουβουλίνης αρ. 1, σιμά στην Τρούμπα.

'Η συντρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΜΙΑ

ἀπ' αὐτὲς τὲς ἡμέρες δικάζεται ὁ Φραγκοῦδης στὴ Χαλκίδα. Λένε μάλιστα πὼς ὄχι μόνο δικάζεται μὰ καὶ καταδικάζεται γιὰτ' ἡ Κυβέρνηση τῷχει βάλει πείσμα νὰ μὴν τὸν ἀφήσει γλήγορα νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴ φυλακὴ, ὅπου ἀρκετοὺς μῆνες δίχως κανένα λόγο φιλοξενήθηκε. Ξέρετε γιὰ ποῖο λόγο καταδιώκεται ὁ Φραγκοῦδης; πὼς ἔβρισε τὴ Βασιλεία. Αὐτὸ λένε, δίχως αὐτὸ νᾶναι καὶ ἡ ἀλήθεια, γιὰτὶ καθὼς τὸ δέξαμε σὲ περασμένα φύλλα, ὄχι μόνο δὲν τὴν ἔβρισε, μὰ καὶ τὴ διαφέντεψε μὲ τᾶρδρα του. "Ἐβρισε ὅμως ὄσους βρίζουνε μὲ τὰ φρεσίσματά τους τὴ Βασιλεία, δηλ. τοὺς 'Υπουργούς, καὶ νὰ ὁ λόγος ποὺ ρήχηκε στὴ φυλακὴ καὶ ποὺ πρέπει νὰν τὴν ἔχει γιὰ σίγουρη τὴν καταδίκη του.

Τώρα τελευταία ὄσοι καταδιωχτήκανε γιὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα ἀδωοθήκανε πανηγυρικὰ ἀπὸ τὰ κακουροδικεῖα. Οἱ ἔνοχοι μάλιστα τῆς Χαλκίδας καὶ τῆς Λαμίας ἔχουν πιά ἀποχτήσει κάπια εἰδικότητα σὰ τέττια κ' ὄσοι πρόκειται νὰ δικαστοῦνε σ' ἐν' ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ κακουροδικεῖα τὴν ἔχουν τὴν ἀδωοτικὴ ἀπόφαση στήν τσέπη τους. Οἱ ἔνοχοι σὲς ἑπαρχίες, οἱ νοικοκυραῖοι δηλαδή, ποὺ θρέφονται μὲ τᾶρεμάνια καὶ κάποτε ἀντιβασιλικὰ ἄρθρα τῶν «Καιρῶν» καὶ τῆς «'Εσπερινῆς» καὶ χᾶφτοννε σὰ λουκοῦμι Συριανὸ κάθε πρωτευουσιάνικη δημοσιογραφικὴ παπαρδελοσὴνη, τὸ θαρροῦνε γιὰ πατριωτικὴ ὑποχρέωση νὰ προστατέψουν κάθε ὑβριστὴ δημοσιογράφου καὶ νὰν τόνε βγάλουνε μὲ χεροκοιτήματα ἀπὸ τὴ φυλακὴ. Τὴ Χαλκίδα καὶ τὴ Λαμία οἱ τέττιοι ὑβριστάδες τὲς βλέπουνε χαρούμενοι, ἀφοῦ τὸ ξέρουν πὼς σ' αὐτὲς θὰ δοξαστοῦν καὶ θὰ πάρουνε δίπλωμα ἐθνομάρτυρα.

"Ἄν ἔβριζε κ' ὁ Φραγκοῦδης τὴ Βασιλεία, οἰγοῦρη τὴν εἶχε τὴν ἀδωοση, ἀφοῦ στέλνεται νὰ δικαστεῖ στὴ Χαλκίδα. Μὰ ἔβρισε, εἴπαμε, τὸ 'Υπουργεῖο, κ' ἕνας 'Υπουργός, ὁ Μπονντοῦρης, ἔτυχε, γιὰ τὴν κακὴ του τύχη, νᾶναι κ' ἀφέντης τῆς Χαλκίδας. Σὰν ἀφέντης λοιπὸν ἔχει καὶ τὰ κοπέλια του, καὶ οἱ δώδεκα ἔνοχοι ποὺ θὰ δικάσουν τὸ Φραγκοῦδη δὲν εἶναι

καθόλου δύσκολο νὰ παροῦνε ἀπὸ τὴ στρούγγα του.

"Ἄν τῷχει κ' ἀδωοθεῖ ὁ Φραγκοῦδης στὴ Χαλκίδα θὰν τὸ θεωρήσουμε θάμα, ἂ γίνονται ἀκόμα τέττια θάματα στὸν κόσμον καὶ μάλιστα στὸ βουλευτοπνιγμένο Ρωμαῖκο.

ΠΟΣΟ

σεμνὰ γιόρτασε ἡ Κυπριώτικη «'Αλήθεια» τοὺς ἀσημένιους γάμους τῆς! Εἰκοσιπέντε χρόνια κλείσανε τοῦτο τὸ μῆνα ἀπὸ τότε ποὺ πρωταρχίνησε νὰ βγαίνει, καὶ τὰ εἰκοσιπεντάχρονα τῆς τὰ τιμημένα τὰ γιόρτασε σεμνὰ καὶ πατριωτικὰ μ' ἕνα φύλλο τῆς τυπωμένο μὲ τὰ χρώματα τῆς ἑλληνικῆς σημαίας. Τὸ κάτασπρο χαρτί τῆς καὶ τὰ γαλάζια ψηφία τῆς συμβολίζουν περίφημα καὶ διαλαλοῦνε τρανὰ ὄλους τοὺς ἀγῶνες τῆς καὶ τὲς ἐλπίδες τῆς.

Γιὰ κάθε ἄλλο χαίρετισμὸ ξανατυπώνουμε μερικὰ ἀπὸ τὰ ὄμορφα λόγια ποὺ τῆς γράφει κάποιος φίλος τῆς.

«Εἰκοσιπέντε χρόνια' δόξα στήν ἑφημερίδα ποὺ γιορτάζει τοὺς ἀσημένιους τῆς γάμους, μὲ τὴν βεβαιότητα, πὼς θὰ γιορτάσῃ καὶ τοὺς χρυσοὺς καὶ ποῖος ξέρει, καὶ τοὺς διαμαντένιους ἀκόμα' χαρὰ στὴ γῆ τὴν καρπερὰ ποὺ ριζοδόλησε, χαρὰ στὸ καλοοῖζικο χέρι ποὺ ἐφίτεψε τέττιο δέντρο, τιμὴ καὶ σ' ἐκεῖνον ἀκόμα, ποὺ τὸ κλαδεύει καὶ τὸ ποτίζει ὡς σήμερα' ἄς καλοσυλλογιστῆ καθεὶς πὼς ἡ γῆ αὐτὴ εἶναι ποτισμένη μὲ αἷμα καὶ δάκρυα ἑκατοστάδες τώρα χρόνια—θεέ μου τί πλούσιο λίπασμα—καὶ πὼς στὸ χέρι ἐκεῖνου ποὺ ἐφίτεψε τὸ δέντρο καὶ ἐκεῖνου ποὺ τὸ ποτίζει καὶ τὸ κλαδεύει σήμερα βράζει τὸ αἷμα ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὰ βᾶθη μιᾶς καρδιάς γιομάτης ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὴν 'Αλλῆθεια...»

Στόν κατάλογο τῶν συνεργατῶν τῆς, ποὺ γράψανε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ φύλλου ἴσαμε σήμερα, δημοσιεύει: πρῶτο πρῶτο τὸνομα τοῦ Ψυχάρη. Μ' αὐτὸ ἀποδείχνει ἄσφρανερα ἡ Κυπριώτικη ἑφημερίδα πὼς δὲν ξεχνᾶει σὲ τίποτα τὸν τίτλον τῆς, μὰ σὲ ὄλα καὶ πάντοτε ἀγωνίζεται γιὰ τὴν 'Αλλῆθεια.

Ο ΚΑΗΜΕΝΟΣ

ὁ Μιστριώτης ἀναψε καὶ κόρωσε πάλι, κ' ἔβγαλε καὶ λόγο κ' ἔβρισε τοὺς δημοτικιστάδες κ' ἔβρισε ἀκόμα κ' ὄσους ζητᾶνε νὰ περιορίσουνε λίγο τὲς κλασσικὲς σπουδὲς καὶ νὰ γυρίσουν τὸ μυαλὸ τοῦ Ρωμοῦ σ' ἄλλη, πὸ πραχτικὰ, ἐκπαίδεψη.

Νὰ περιοριστοῦν οἱ κλασσικὲς σπουδὲς; Μόνον ὄχτροι τῆς πατρίδας μας μποροῦνε νὰν τὸ φανταστοῦν τέττιο ἀνθετικὸ πρᾶμα, κ' ὁ καημένος ὁ Μιστριώτης—ποὺ σὰν ἄγιο ἀξίζει πιά νὰν τὸν προσκυνᾶει κανεὶς γιὰ τὴν κλασσικώτατη στενοκεφαλιά του—εἶδε καὶ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα...ξένο δάχτυλο! 'Ο καημένος! Λέτε νὰ μὴ φοβάται πὼς, ἂν περιοριστεῖ λίγο τὸ κλασσικὸ αὐτὸ κακό, θὰ παύουνε νὰ πουλιῶνται μὲ τὲς ντουζίνες οἱ σοφὲς φυλλάδες του;

Νὰν τὸ ξέρετε αὐτό' ἄμα ἀκούτε δάσκολο νὰ σιλλεῖται γιὰ τὴ δόλια πατρίδα, νὰ ρωτᾶτε γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ ἂν ἔχει τυπωμένα καὶ τίποτα φυλλάδες, καὶ μάλιστα ἀπ' αὐτὲς ποὺ συνηθίστηκε νὰ λέγονται διδαχικὲς. Κ' ἰδῶ λοιπὸν ἐμπορικὸς πατριωτισμὸς καὶ τίποτ' ἄλλο.

Η ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

τοῦ Σεπτέμβρη ποὺ δημοσίεψε τὸ 'Αρχηγεῖο τῆς Χαροφυλακῆς μᾶς μαθαίνει πὼς τὸν περασμένο μῆνα τριγυροῦσανε στὰ βουνὰ καὶ στὰ λαγγάδια, κοροῖ-

δεύοντας Νόμους κ' ἀστυνόμους, 8,241 φυγόδικοι καὶ 20,188 φυγόποινοι.

Οἱ φλόαροι αὐτοὶ ἀριθμοὶ ξηγᾶνε, μὰζι μὲ τόσα ἄλλα, καὶ τὲς ληστεῖες ποὺ σημειώνουμε στὸ σημερινὸ μας φονοπάζαρο. Μὲ 28,399 φυγόδικους καὶ φυγόποινους δημόσια ἀσφάλεια ἀδύνατο νὰ ὑπάρξει. Μήπως τάχα ἔμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ καὶ Κράτος;

«ΚΑΙ

ἔστὲ βέβαιοι ἀνταξιοὶ τῶν ἡρώων τοῦ 'Αρκαδίου ἀπόγονοι ὅτι ἡμεῖς κτλ. εἴμεθα ἕτοιμοι καὶ αὐτὰ τὰ ἱερὰ τοῦ Πανεπιστημίου μας ἰδῶλια νὰ ἐγκαταλείψωμεν εἰς βοήθειαν ἡμῶν προστρέγοντες...»

'Αρχίνησαν, ποὺ λέτε, τὰ μαθήματα στὸ Πανεπιστήμιο. Καὶ γιὰ νὰν τὸ πιστέψετε τυπώσαμε τὲς δύο τρεῖς αὐτὲς κάρδες ἀπὸ τὸ γράμμα ποὺ στείλανε τὴν περασμένη βδομάδα οἱ φοιτητάδες τῆς 'Αθῆνας στοὺς παλικαράδες τοῦ Θέρισσου. Μιὰ ταραχούλα λείπει ἀκόμα στοὺς δρόμους τῆς 'Αθῆνας γιὰ νὰ βεβαιωθοῦμε πὼς μὰζι μὲ τὰ μαθήματα ἀρχίνησαν νὰ δουλεύουν καὶ τὰ διάφορα φροντιστήρια. 'Αγκαλιὰ στὸ Νσίβηρον τραβοῦμε καὶ μπορεῖ νὰ γίνει κ' αὐτό.

ΠΟΛΥ

σωστὰ ὄσα γράφει σήμερα ὁ κ. Α. Σιγανός γιὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Βασ. Θεάτρου. Σύμφωνοι στὰ γενικὰ μὲ τὸ συνεργάτη μας. Σ' ἕνα μοναχὰ ἐπιμένουμε, πὼς γιὰ τὸ ἀκαρπώλο αὐτὸ πρόγραμμα δὲ φταῖει καθόλου ὁ κ. Οἰκονόμου. Βαζῶμε τὸ χέρι μας στὴ φωτιὰ, πὼς ἂν ἀρῆνανε λεύτερο τὸν κ. Οἰκονόμου νὰ διαλέξῃ τὰ ἔργα, οὔτε 'Αρτεμισίος θὰ μπαίνανε στὸ Βασιλικὸ οὔτε οἱ ἄλλες νεονετικὲς συμπάθειες τοῦ κ. Πέτσας. 'Ο κ. Οἰκονόμου κίθηε ἀπὸ θέατρο καὶ νὰ ὁ λόγος ποὺ τοῦ βάλανε πᾶνου ἀπὸ τὸ κεφάλι του τὸν κ. Πέτσας. "Ἄ δὲν ἐνώθε κ' αὐτός, θὰ εἶτανε σήμερα διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ.

Γιατὶ στὸν τόπον μας ἄμα δὲ κίθηε μιὰ δουλιὰ τότε σὲ βάζουν καὶ νὰ τὴ διευτύνει. 'Ο κ. Βλαχὺς διευτύνει τὰ Τεχνοδρομεῖα, ὁ κ. Πετᾶλης τὸ Βασιλικὸ, ὁ κ. Βρατσάνος τὸ Διδασκαλεῖο, ὁ κ. Καλλιφρονᾶς τὸ 'Υπουργεῖο τῆς Παιδείας, ὁ κ. τᾶδε τὴν τᾶδε δουλιὰ, καὶ τρεῖς κορδέλα! Εἰδικὸς κανένας καὶ πουθενά. Δὲν μποροῦσε λοιπὸ νὰ κανεῖ μοναδικὰ ἐξίχρηση τὸ Βασιλικὸ καὶ γι' αὐτὸ οἰκουράρουνε στὸ πρόγραμμά του 'Αριᾶδες, 'Αρτεμισίος, Δημητρηκόπουλοι κ' ὄλο τὸ Λασσάνειο βλακοκομεῖο.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΚΗΝΕΣ

1.

ΣΤΟ

ΓΡΑΦΕΙΟ

Τὸ γραφεῖο τοῦ κυρίου Βασιλάκη.

Μεγάλον δωμάτιον μὲ ποικιλία ἐπιλωμένο. Καθίσματα, πολυθρόνες καὶ καναπέδες πέτσινα καπιτονέ 'Αγγλικοῦ οὐθμοῦ. 'Ωραῖες βιβλιοθήκες, χαροτῶνες κ' ἑταξέρες δεξιὰ κ' ἀριστερά. Μιὰ κάσσα, ἕνα μεγάλο γραφεῖο ministre στὴ μέση, μπερδέδες καὶ χαλιὰ περσικὰ, ἐλαιογραφίες, φωτογραφίες, ἀγαλματάκια καὶ ἄλλα καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα.

Δυὸ πόρτες, μιὰ δεξιὰ καὶ μιὰ ἀριστερά, σκεπασμένες ἀπὸ πρόοινη τσόχα. Στὸ βᾶθος δυὸ παράθυρα.

Τὸ ἔμπασμα δεξιὰ.

Σηκώνοντας τὸ παραπέτασμα ὁ Βασιλάκης γράφει μονάχος. Σὲ λίγο μπαίνει ὁ Δημοστῆνης. Στέκεται καὶ περιμένει δίχως νὰ μιλά.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (ἐνῶ γράφει). Τ' είναι, Δημοστένη;

ΔΗΜΟΣΤΕΝΗΣ. Οἱ λογαριασμοὶ ποὺ εἶπαμε νάρτουνε σήμερα...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (πειτᾶ δυσαρροστημένος τὴν πέννα). Παιδί μου, τὸ ξέρεις ποὺ δὲν ἔχουμε... Τί ἔρχεται λοιπὸν καὶ μ' ἐνοχλεῖς...

ΔΗΜΟΣΤΕΝΗΣ. Ἐνόμισα ποὺ πήγατε στὸν κύριο Κοντούλη...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Καί;..

ΔΗΜΟΣΤΕΝΗΣ. Καλά... Δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ συχίζεστε... Τοὺς λέγω νάρτουν τὸ Σαββάτο...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (σηκώνεται καὶ περπατεῖ στενοχωρημένος). Τὸ Σαββάτο!.. Ὅλο τὸ Σαββάτο!.. Ποῖονα θὰ πρωτοπλερώσω τὸ Σαββάτο;..

ΔΗΜΟΣΤΕΝΗΣ. Ὡς τὰ τώρα, δόξα τῷ Θεῷ, δὲν ἔμεινε κανένας ἀπλήρωτος... Ποὺ ξέρετε τί γίνεται ὡς τὸ Σαββάτο;.. Κι ἂν δὲν εἶναι τὸ Σαββάτο ἄς ἔρτουνε ἀπὸ βδομάδα...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ναι, παιδί μου... Ἀλλὰ πᾶνε κ' ἔρχονται... Κι ἀπὸτὸ δὲ μὲ συμφέρει... Μὲ ἐξουσιάζει... Τὸ καταλαβαίνεις;..

ΔΗΜΟΣΤΕΝΗΣ. Ὅλα τὰ καλὰ γραφεῖα ἔτσι κάνουν, κύριε... Δὲν εἶμαστέ ἐμεῖς μονάχα... Ποῖος σκοτίζεται γιὰ τέτοιους μικρολογαριασμούς... Ἐγὼ δὲ λέγω ποὺ δὲν ἔχετε... Τρελλάθηκα;.. Τοὺς λέγω πότε ποὺ δὲν εἶστε ἐδῶ... Πότε ποὺ ἔχετε ἀνθρώπους... Πότε ποὺ ἐργάζεστε καὶ δὲν μπορῶ νὰ σᾶς ἀνησυχίσω... Ποῖος μπορεῖ νὰ φανταστῆ ποὺ δὲν μπορεῖτε νὰ πλερώσετε ἕνα λογαριασμὸ ἐσεῖς;.. Οὔτε περὶ ἀπ' τὸ νῦν του κάν...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (βαρσοισωμένος). Ἀνάθεμά τις γιὰ δουλιές!.. Σὰν ἔρχονται στραβά, ἔρχονται ὅλες μαζί!.. Πέτους νάρτουνε τὸ Σαββάτο... Πέτους ὅ τι σοὺ κατέβει κ' ἔλα...

(Ὁ Δημοστένης φεύγει. Ὁ Βασιλάκης καθίζει καὶ τελεβεῖ τὸ γράμμα ποὺ ἔγραφε. Ξανάρχεται ὁ Δημοστένης).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (βάζοντας τὸ γράμμα σὸν πλικο γράφει τὴν ἐπιγραφή). Ἀκουσε, Δημοστένη... Θὰ τὸ πᾶς στὴ Μαριάνθη...

ΔΗΜΟΣΤΕΝΗΣ. Εἶπε, κύριε, ποὺ θὰ περάσει σήμερα. νὰ πάει στὸ Βόσπορο... στὴς θεῖας της...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἴσια ἴσια... Θέλω νὰ τὴν ἐμποδίσω... Πήγαινε ἀμέσως...

(Ὁ Δημοστένης παίρνει τὸ γράμμα καὶ φεύγει).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (μονάχος. Περπατεῖ δεξιὰ κι ἀριστερὰ καὶ λέγει θυμωμένος). Ἀφτὸς ὁ Κοντούλης!.. ὁ ἄθλιος!.. θὰ μοῦ τὸ πλερώσει... Ἄς μοῦ στείλει ὁ θεῖος μου τίς ἑκατὸ λίρες καὶ τὸν λογαριαζῶ ἐγὼ... Τοῦ κλειῶ στὴ στιγμή τὴν πόρτα μου!..

(Μπαίνει ὁ Γιάννης).

ΓΙΑΝΝΗΣ. Εἶπε ποὺ θὰ περάσει ὁ ἴδιος...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Καλά... Τέλειωσε τὸ ἔγγραφο γιὰ τὸ Ὑπουργεῖο...

(Ὁ Γιάννης φεύγει)

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (μονάχος). Ἀποῦ ἔρχεται ὁ ἴδιος, θὰ τίς φέρει... Καλὸς ἄνθρωπος ὁ καημένος!.. Κοίμα ποὺ ἔγραψα τῆς Μαρικάνθης νὰ μὴν ἔλθει...

(Μικρὴ σιωπὴ. Μπαίνει ὁ γέρο Νάσος, θεῖος τοῦ Βασιλάκη).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Καλῶς τὸ θεῖο μου!.. Σ' ἐνόηλησα... Ἄς μοῦ ληγες, νὰ ἔρω ἐγὼ...

ΝΑΣΟΣ (καθίζει μὲ κόπο). Δὲν εἶναι ὁ κόπος, παιδί μου... Μὰ μὲ λύπη μου δὲν μπορῶ νὰ σοῦ δώκω τίς ἑκατὸ λίρες ποὺ μοῦ ζήτησες... Σοῦ τὸ εἶπα καὶ ἄλλοτε δὲ σοῦ ἀρμόζει νὰ κάνεις τόσα ἔξοδα καὶ νὰ ζητᾶς δανεικά...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (δυσαρροστημένος). Θεῖε μου, εἴτανε περιττὸ νὰ κάμεις τὸν κόπο νὰ ναιβεις τίς σκάλες γιὰ νὰ μοῦ δώκεις ἀφτὴ τὴ συμβουλή... Ἐγὼ ξέρω τί κάνω καὶ ξέρω τὴ δουλιὰ μου σὰν ποὺ ξέρεις ἐσὺ τὸ ἐμπόριο σου... Ἄν δὲ σοῦ βρίσκονται ἑκατὸ λίρες, ἄλλο ζήτημα...

ΝΑΣΟΣ. Ἀκουσε, ἀνεψιέ μου... Οὔτε γιὰ τίς ἑκατὸ λίρες εἶναι ζήτημα οὔτε κι ἂν τίς ἔχανα, ποὺ δὲ θὰ τίς χάσω, θὰ μ' ἐμελλε... Μὰ δὲ σοῦ τίς δίνω γιὰ νὰ μάθεις νὰ μὴν ἔρχεσαι σὲ ἀνάγκη νὰ ζητᾶς... γιὰ νὰ βάλεις μιὰ τάξη στὰ ἔξοδά σου... Εἶσαι ἀκατάστατος κι ἀνοιχτοχέρης... Ἀπὸ τὸ ἕνα χέρι τὰ παίρνεις κι ἀπὸ τὸ ἄλλο τὰ δίνεις... Νὰ εἴτανε γιὰ δουλιὰ θὰ σοῦ τᾶδινα μ' ὅλη μου τὴν εὐχαρίστηση...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Μὰ βέβαια καὶ εἶναι γιὰ δουλιὰ... Τὰ θέλω γιὰ τὴ δουλιὰ τοῦ μεταλλείου... Ἐγὼ νὰ κάμω ἔξοδα στὸ Ὑπουργεῖο...

ΝΑΣΟΣ. Νὰ τὸ χαίρεσαι τὸ μεταλλεῖο σου!.. Μωρὲ δουλιὰ!.. Ἀκόμα δὲν τὸν εἶδαμε καὶ Γιάννη τὸν ἐβγάλαμε...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Κι ὅμως εἶναι ἡ καλύτερη δουλιὰ ἀπ' ὅλες... Ἄς εἶχα τὰ κεφάλαια καὶ βλέπεις... Ἐρεῖς πόσο εἶναι ὑψωμένα σήμερα τὰ μέταλλα;

ΝΑΣΟΣ. Κκαλέ δὲν τᾶφνεις, λέγω ἐγὼ, νὰ πιάσεις μιὰ δουλιὰ ταχτικὴ... Νὰ ξέρεῖ ἐπὶ τέλους ὁ κόσμος τί κάνεις;.. Τὸ ξέρεις ποὺ μὲ ρωτοῦνε καμμιά φορὰ τί κάνει ὁ ἀνεψιός σου καὶ δὲν ξέρω τί νὰποκριθῶ;.. Ἐμπορος δὲν εἶσαι... Τραπεζίτης δὲν εἶσαι... Ἐπιστήμονας δὲν εἶσαι... Χρήματα δὲν ἔχεις στὴ μπάνκα... Τί εἶσαι λοιπὸν;

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Εἶμαι τὸ πᾶν... Εἶμαι ἀνώτερος ἀπ' ὅλους ἀφτούς... Φιάνω γιὰ ὅλους δουλιές... Βολέθω ὅλων τίς δουλιές... Τελειώνω δουλιές... Δουλιές!.. Ὅλες τίς δουλιές!..

ΝΑΣΟΣ. Τὸ ξέρω ποὺ εἶσαι ζυπνός.. ἀνοιχτομάτης... τετραπερασμένος... Τὸ κατάντημα ποῖο εἶναι;.. Σὰν δῶ ποὺ ἔβαλες σὲ μιὰ πᾶνκα πέντε χιλιάδες λίρες... ποὺ ἔκαμες ἕνα κτήμα... τότε θὰ σοῦ πῶ μπράβο!.. Ὡς τὰ τώρα ὅμως ἡ ἀξιοσύνη σου περιορίστηκε στὰ ἔξοδα!.. Ἀφτὸ τὸ πιτυχαίνεις μὲ τὸ παραπάνω... Εἶμαι βέβαιος ποὺ καὶ σὺ ὁ ἴδιος δὲ θὰ ξέρεις τί ζοδέβεις... Ἀμφιβάλλω νὰ σὲ σώνουνε δυὸ χιλιάδες λίρες τὸ χρόνον...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Πὲ καὶ τρεῖς!..

ΝΑΣΟΣ. Τὸ βλέπεις;.. Ἐ;.. Τὸ βρίσκεις σωστὸ νὰ ζοδέβεις τρεῖς χιλιάδες λίρες καὶ νὰ ζεῖς στενοχωρημένος;.. Εἶναι δουλιὰ ἀφτὴ;.. Εἶναι ζωή;.. Νά... Ἀφτὸ εἶναι ποὺ μὲ σκυλιάζει... Καὶ δὲν ἐνωῶ... δὲ θὰ σοῦ δώκω ποτὲ τίς ἑκατὸ λίρες... Ποτέ!.. Στενοχωρῆσου γιὰ νὰ μάθεις...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (σοβαρός). Ἀκουσε, θεῖε μου... Σ' ἀφτὸ τὸν τόπο... δὲν μπορῶ... εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ζοδέθω... Τὸ ἀπαιτεῖ ἡ δουλιὰ μου... Εἶναι τὸ κεφάλαιό μου... Δὲν μπορεῖς σ' ἀφτὸ τὸν τόπο σὰν ποὺ εἶναι... Πρέπει νὰ ζοδέβεις γιὰ νὰ φαίνεσαι καὶ νὰ σὲ λογαριάζουν... Πρέπει ὅλο καὶ νὰ δίνεις γιὰ νὰ σέκτιμούν... Νὰ δίνεις... Νὰ ἔχεις σχέσεις!.. Τρέννο!.. Νὰ πηγαίνεις στοὺς χορούς!.. στὸ κλόμπ!.. στὰ θέατρα!.. Νὰ ἔχεις τὸ ἀμάξι σου!.. Τὴν ἐξοχὴ σου!.. Νὰ τρέχει ἡ γυναῖκα σου μὲς τὸν κόσμο... Τουαλέτες!.. Ἐκδρομές!.. Τραπεζία!.. Ἀραδιές!.. Χαρτοπαίγνιο!.. γυναῖκες!.. Ὅλα χρειάζονται, ἀνάθεμά τα!.. Γιὰ νὰ σὲ θαρροῦνε πλούσιο!.. μεγάλο!.. ἰκανό!.. Γιὰ νὰ σὲ καλοπιάνουν καὶ νὰ σὲ φοβοῦνται!.. Γιὰ νὰ σὲ μπιστέθουν καὶ νὰ ἔχουν τὴν ἀνάγκη σου!.. Ἄλλοιῶς εἶσαι χαμένος!.. Δὲ σοῦ δίνουνε πεντάρα!.. Δὲν μπορεῖς νὰ τελειώσεις μιὰ δουλιὰ!..

ΝΑΣΟΣ. Καλά!.. Τὰ χρέη τί χρειάζονται;..

Νομίζεις πῶς δὲ ξέρω ποὺ ἔχεις χρέη δεξιὰ κι ἀριστερὰ;

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Δὲν τὸ ἀρνούμαι... Τὸ καυχῶμαι μάλιστα... Τὰ χρέη εἶναι ἴσια ἴσια ἡ δυναμὴ μου... Γιὰ ἕνα ἄνθρωπο ζυπνὸ τὰ χρέη εἶναι δουλιὰ... Ὅποιος δὲν ἔχει χρέη δὲν ἔχει ὑπόληψη... Πρέπει νὰ ξέρεις, θεῖε μου, ποὺ κάθε κοινωνία ἔχει καὶ ἕνα ἀνοιχτὸ λογαριασμὸ, σὰν μπάνκα ποὺ νὰ ποῦμε, στοὺς ἀνθρώπους της... Στὸν ἕνα περισσότερο στὸν ἄλλο λιγότερο... Ἐκεῖνος ποὺ ἔχει πιόποτε τὰ μέσα... Ἐκεῖνος ἔχει καὶ τὴ μεγαλύτερη πίστωση!.. Κατάλαβες;..

ΝΑΣΟΣ. Κατάλαβα, ποὺ περπατεῖς σὲ σάπια σανίδια... Ποὺ εἶσαι ἀδιόρθωτος... Καλὸ τέλος, ἀνεψιέ μου!..

(Σηκώνεται καὶ φεύγει)

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Τίς ἑκατὸ;

ΝΑΣΟΣ. Μήτε μιὰ!..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Μὲ προσβάλλεις... Σὲ βεβιαῶ, θεῖε μου, μὲ προσβάλλεις... Φοβᾶσαι ποὺ θὰ τίς χάσεις;

ΝΑΣΟΣ. Ὅχι! Τὸ ξέρω ποὺ θὰ μοῦ τίς στείλεις σὲ τρεῖς μέρες... Δὲ θὰ περάσουν ὅμως τρεῖς μέρες καὶ θὰ μοῦ ζητήσεις διακόσιες...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Καὶ θὰ σοῦ τίς ἐπιστρέψω...

ΝΑΣΟΣ. Ὡς ποὺ μιὰ φορὰ δὲ θὰ μπορεῖς νὰ μοῦ τίς ἐπιστρέψεις πιὰ... Ἀνθρώπος ποὺ κερδίζει ἑκατὸ καὶ ζοδέβει διακόσια δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τελέψει στὴ ψάθα... Θὲς νὰ σοῦ πῶ παστρικὰ τὴ γνώμη μου;.. Ἀφτὰ ποὺ πολεμᾶς ἀνεψιέ μου, δὲν εἶναι δουλιές... Εἶναι βρωμοδουλιές!.. Ἀντίο!..

(Ὁ γέρο Νάσος φεύγει).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (μονάχος, ὀργισμένος). Κούτσουρο!.. Μπακχλή!.. Τσιγκνελί!.. Ἄμει στὸ διάβολο!.. Ἐγὼ ἔρταιγα ποὺ σοῦ ζήτησα παρὰδες... — Γιάγκο!..

(Κτυπᾷ τὴ σουνέτια)

ΓΙΑΝΝΗΣ ;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Τέλειωσε;..

ΓΙΑΝΝΗΣ. Εἶν' ἔτοιμο...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Νὰ πᾶς νὰ τοῦ τὸ δώκεις στὰ χέρια του...

ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἐκεῖνος ποὺ ἔγραφα...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (δύστροπος). Ὅχι, παιδί μου... Τὸ πρωτότυπο... Ἐκεῖνος ποὺ σοῦ ἔδωκε... Τὸ βάζεις σὲνα πλικο...

ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἐπιγραφή νὰ βάλω;

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἀποῦ θὰ τοῦ τὸ δώκεις στὰ χέρια του;..

ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἄν δὲν τὸν εἶρω νὰ τ' ἀρῆκω;

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἄ! παιδί μου!.. Εἶπαμε νὰ τοῦ τὸ δώκεις στὰ χέρια του... Ἄν δὲν εἶναι ἐκεῖ θὰ περιμένεις... Ἄν δὲν ἔρθει ὡς νὰ κλείσουνε τὰ γραφεῖα, θὰ τὸ φέρεις πίσω... Κατάλαβες;

ΓΙΑΝΝΗΣ. Μοῦ εἶπες ποὺ θὰ τοῦ δώκω καὶ εἴκοσι λίρες...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἄλλη μέρα...

ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἐρεῖτε ποὺ μοῦ εἶπε νὰ σᾶς τὸ θυμήσω...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Πὲς ποὺ ξέχασες...

ΓΙΑΝΝΗΣ. Πῶς γίνεται... Σᾶς τόπα καὶ μοῦ εἶπες νὰ σᾶς τὸ θυμήτω, καλέ, σήμερα...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἄ!.. Μὰ τὸ ξέρεις ποὺ εἶσαι βλάκας καὶ κ' ἄθλιος!.. Σοῦ λέγω ἕνα πρᾶμα, πρέπει νὰ τὸ κάνεις... Ἐσὺ δὲν ξέρεις ἂν πρέπει νὰ τοῦ στείλω ἢ δὲν πρέπει τίς εἴκοσι λίρες...

ΓΙΑΝΝΗΣ. Νὰ τοῦ πῶ λοιπὸν ποὺ δὲν τίς στέλλετε...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Δὲν ξέρεις ἂν πρέπει νὰ τὸ πᾶς

ἢ νὰ μὴν τὸ πῆς... Ὁ ὑπάλληλος εἶναι μηχανή... Χρεωστὰ νὰ ὑπακούει τυφλὰ εἰς ἕ,τι τὸν διατάζει ὁ προϊστάμενός του... Κατάλαβες... Πήγαινε!..

(Ὁ Γιάννης κάνει ἕνα κίνημα ἀπορίας καὶ φεύγει. Μπαίνει πάλε).

ΓΙΑΝΝΗΣ. Ὁ Ἰσακίνος...
ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἄς ἔρθει...

(Ὁ Γιάννης φεύγει, μπαίνει ὁ Ἰσακίνος).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Καλῶς τον... Πῶς εἶναι ὁ Μπέης...

ΙΣΑΚΙΝΟΣ. Πολὺ καλῶς... Σὰς χαιρετᾷ... Ἐμαθε πὺ εἶναι ξεπεσμὸς καὶ μέστειλε νὰ τοῦ ἀγοράσετε δυὸ χιλιάδες σιδηροδρόμους...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (μὲ ἐκπληξή). Σιδηροδρόμους!.. Μὰ τὸ ξέρει πὺ ἡ ἐνοποίηση δὲ γίνεται ὀριστικῶς;

ΙΣΑΚΙΝΟΣ. Ὁ Μπέης ἔχει τὴν ἰδέα πὺ θὰ γίνεῖ. Ξέρετε... τὸν ξεπεσμὸ τὸν κάνουνε γιὰ ν' ἀγοράσει...

(Μιλᾷ μυστικὰ στ' αὐτὶ τοῦ Βασιλάκη)

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (ξαφνίζεται). Ἀλήθεια!..

ΙΣΑΚΙΝΟΣ. Ἄφου τὸ λέγει ὁ Μπέης, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἀλήθεια...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (Χτυπᾷ δυὸ φορές τὴ σουνέττα καὶ καθίζει βιαστικὰ καὶ γράφει). Δώσε μου εἰθὺς 20 τσέκι... Γράφω τὴ στιγμὴ στὸν Κοντύλη νὰ τοῦς ἀγοράσει...

(Ὁ Ἰσακίνος δίνει ἕνα τσέκι στὸ Βασιλάκη).

ΕΝΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ:..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Γρήγορα στὸν κ. Κοντύλη...

(Ὁ Βασιλάκης δίνει τὸ γραμματικὸ στὸν ὑπάλληλο· ὁ ὑπάλληλος φεύγει).

ΙΣΑΚΙΝΟΣ. Νὰ τοῦ πῶ πὺ ἀγοράστηκαν;

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Καὶ βέβαια... Δὲν ὄρῃσα τιμὴ... Ὡστε θὰ γοραστοῦνε... Μὲ τὸν ξεπεσμὸ πὺ εἶναι... δὲν ἔχει ἀμφιβολία... Ἐλα πρὸς τὸ βράδου νὰ σοῦ δώκω τὴ σημεῖωση... Μὰ ξέρεις, πῆς στὸ Μπέη, δὲ λαβαίνω τὴν παραμικρὴ εὐθύνη...

ΙΣΑΚΙΝΟΣ. Νὰ εἴμωνα στὴ θέση σας θὰ ἀγοράζω κ' ἐγώ... Σὰς προσκυνῶ...

(Ὁ Ἰσακίνος φεύγει).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (μονῶχος. Περιπατεῖ μὲ νευρικὴ ἀνησυχία). Ἄν εἶναι σὰν πὺ λέγει ὁ Μπέης!.. τότε... τί μοῦ ψάλλει ὁ Κοντύλης... Διάβολε!.. Ἴδου περίσταση ν' ἀγοράσω μερικὸς...

(Καθίζει καὶ γράφει. Ἐνῶ γράφει ἀνοίγει σιγὰ σιγὰ ἡ πόρτα καὶ μπαίνει ἡ Μαριάνθη. Κοκέτα, γελαστὴ καὶ πεταχτὴ, πάει στὴν ἄκρη τῶν ποδιῶν της καὶ τὸν ἀρπᾷ καὶ τὸν φιλᾷ Ὁ Βασιλάκης ξαφνίζεται).

ΜΑΡΙΑΝΘΗ (μὲ προφύλαξη). Ἐτρόμαξες, χρυσό μου;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (δυσανεστημένος). Πῶς;.. Τόσο νωρίς;..

ΜΑΡΙΑΝΘΗ. Εἶναι κανεὶς μέσα;..

(Δείχνει τὴν πόρτα ἀριστερά).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ὁχι!..

ΜΑΡΙΑΝΘΗ. Ἄκουσε, νὰ δεῖς τί εἶπα... Ἴσως δὲν ἔχει δουλιὰ καὶ φύγουμε νωρίς... Ἄς πάγω!..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (στενοχωρημένος). Ξέρεις... Μα...

ΜΑΡΙΑΝΘΗ. Τί μα;.. Ἐγὼ δὲ σ' ἐμποδίζω... Περιμένω...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Δὲν εἶδες τὸ Δημοστῆνη;
ΜΑΡΙΑΝΘΗ. Ὁχι!..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Σοῦ ἔγραφα πὺ δὲ θὰ πᾶμε καὶ νὰ μὴ ξεσηκωθεῖς...

ΜΑΡΙΑΝΘΗ (δυσανεστημένη). Τί ἀνοησίες εἶναι αὐτὲς πὺ λές;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ψυχούλα μου!.. Τί νὰ σοῦ κάμω;.. Περιμένω κάποιον στίς ἐφτά στὸ σπίτι μου... Ἐγὼ σπουδαία δουλιὰ...

ΜΑΡΙΑΝΘΗ. Καὶ ἡ θειά μου; πὺ τὴν εἶδοποίησα νὰ ἔχει ἔτοιμα;.. Κι ὁ ἄντρας μου; πὺ τοῦ εἶπα πῶς θὰ πάγω στὸ χωριὸ ἀπόψε;.. (Φιλᾷ χαδιάρικα τὸ Βασιλάκη). Ὁχι!.. Μὴν τὰ λές!.. Μὴν εἶσαι ἀνόητος... Θὰ πᾶμε;.. Ἐ;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (μισοκαταφευγμένος). Καλὰ... καλὰ... Κεχθισε μέσα μὴν ἔρτει κανεὶς... καὶ βλέπομε. Ἐρχομαι ἀμέσως...

(Ὁ Βασιλάκης γράφει. Ἡ Μαριάνθη οὐβῆει στὸν ὄμο του καὶ βλέπει).

ΜΑΡΙΑΝΘΗ. Πᾶρε μου κ' ἐμένα, καημένε, ἐκατό...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (ἐνῶ γράφει). Παράδες;
ΜΑΡΙΑΝΘΗ (τὸν μπαταίζει χαϊδευτικὰ). Ἄνοστα!..

(Χτυποῦνε στὴν πόρτα. Ἡ Μαριάνθη τρέχει καὶ κλειέται ἀριστερά).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἐμπρός.

(Μπαίνει ὁ Κοντύλης).

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (μὲ σοβαρότητα). Τρελλοθηκῆς;..
(Καθίζει κουρασμένος).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (Μὲ εἰρωνεία). Γιατὶ παρακαλῶ;
ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Γιατὶ εἶναι κατρακύλα, φίλε μου!..

Δὲν πᾶς νὰ δεῖς τί γίνεται στὴν πόρτα; Ὅσα ὄσα!..
ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Τί ἀγοράσεις;

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Ἄν εἶσαι σὺ τρελλὸς ἐγὼ δὲν εἶμαι...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (στενοχωρημένος). Μὰ εἶναι ξένοι, φίλε μου!.. Εἶναι τοῦ Μπέη... Καὶ τοῦ μήνυσα πῶς τις ἀγοράσα...

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Τοῦ Μπέη;.. Πὺ νὰ φανταστῶ;.. ἄφροῦσα πὺ ἔκανες ἐσὺ ἀφτὴ τὴν τρέλλα...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Δηλαδή... ἐσκόπεθα κ' ἐγώ... Σοῦ ἔγραφα τώρα...

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Μὰ δὲ σοῦ εἶπα πρὸ ὀλίγου πὺ ἐχάλασε ἡ ἐνοποίηση;

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ὁ Μπέης λέγει τὸ ἐνάντιο... Τὸ κάνουνε ἐπιτήδες καὶ ἀναβάλλουν... Λέγει πὺ εἶναι ὑπογραμμῆ... Πὺ τὸ ξέρεῖ θετικὰ... ἀπὸ πᾶνω...

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (γελᾷ). Κουρουφέξαλα!.. Θές νὰ σοῦ στείλω νότα γιὰ τὸ Μπέη;.. Σοῦ στείλε παράδες;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (δείχνοντας τὸ τσέκι). Νὰ τὸ τσέκι!..

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (βλέποντας τὸ τσέκι). Πόσες;..
ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἐκατὸ πενήντα.

(Χτυποῦν στὴν πόρτα).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἐμπρός!..

(Μπαίνει βιαστικὰ ἕνας ἄνθρωπος τοῦ Κοντύλη καὶ τοῦ δίνει ἕνα χαρτίκι. Ὁ Κοντύλης τὸ βλέπει καὶ γελᾷ. Ὁ ἄνθρωπος φεύγει).

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Τὰ εἶδες;.. Ἐκατὸ πενήντη! ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (ἐκπληκτος). Πεντέμιστη!..

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Κι ἀκούμα;.. Τ' ἔφηκα ἐφτά... Πῆγαν ἐξήμισυ σὰν ἐφυγα. Τώρα πεντέμιστη... Γράψε τοῦ μπέη νὰ στείλει κι ἄλλο τσέκι...

(Χτυποῦν στὴν πόρτα).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἐμπρός...

(Μπαίνει ἕνας ἄλλος ἄνθρωπος τοῦ Κοντύλη καὶ τοῦ δίνει ἕνα ἄλλο χαρτίκι βιαστικὰ καὶ φεύγει).

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (βλέποντας τί γράφει). Φεύγω... Πᾶω νὰ ἰδῶ τί θὰ πογίνει... Τί κάνεις;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ξέρω ἐγώ!.. Στὸν ἄνθρωπό του εἶπα πὺ τις ἀγοράσεις.

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Ἐ!.. τότε πέτου πὺ τις ἀγοράσα στὰ ἑκατὸν ἐφτά... Καὶ τ' ἀγοράζουμε στὰ τέσσερα μιση... Ποιὸς ξέρει;.. (γελᾷ). Ὡστε νὰ πάγω, ἴσως τ' ἀγοράσω κι ἐλιγότερο... Κ' ἔτσι κερδίζομε...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (τὸν διακόπτει). Κερδίζω λέγε... ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Ἄθλιε!.. Σοῦ ἔρχεται!..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Γιατὸ Μπέη ἐγὼ τὰ ἔχω ἀγορασμένα... Φταίεις ἐσὺ πὺ δὲν τ' ἀγοράσεις...

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Δὲν εἶναι ἔτσι...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Μὰ θὰ εἶτανε ἔτσι... Τὸ λοιπὸν ἔς εἶναι ἔτσι... (τὸν οὐκουντᾷ). Πήγαινε... Ἐίμαστε σύμφωνοι... Τ' ἀγοράζεις ἐφτά...

(Ὁ Κοντύλης φεύγει).

ΜΑΡΙΑΝΘΗ (μισοανοίγει τὴν πόρτα τοῦ ἰδιαιτέρου, καὶ βγάζει τὸ κεφάλι της). Τί εἶναι, Βασιλάκη;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (τρέχει τὴ φιλᾷ). Εἶσαι τυχερὴ, πουλί μου!.. Ἡ δουλιὰ πὺ εἶχα τέλειωσε... Πηγαίνομε ἀπόψε στὸ Βουγκιαιδερέ...

(Χτυποῦν στὴν πόρτα).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (βάζοντας μέσα τὴ Μαριάνθη καὶ κλείνοντας τὴν πόρτα). Ἐμπρός.

(Μπαίνει ὁ Παῦλος).

ΠΑΥΛΟΣ. Χαίρε, Βασιλάκη... Ἐνα λόγος στὸ ποδάρι... Πῶς πηγαίνει ἡ δουλιὰ τοῦ μεταλλείου;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Θεῖα! φίλε μου... Ὡς τὸ Σάββατο βγαίνουν τὰ χαρτίκα...

ΠΑΥΛΟΣ. Νὰ πάρει ὁ διάβολος ἀφτὸ τὸ Σάββατο!.. Πᾶνε τώρα πέντε μῆνες πὺ τὸ περιμένω καὶ δὲν ἔρχεται... Ἄλλαξε τὴ μέρα, σὲ παρακαλῶ, ἴσως βγούνε...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Πῶς σοῦ φαίνεται πὺ εἶσαι ἕνας ἀπλοῦστατος μηχανικός!.. Ἐτσι ἔρχομα τελειόνουν οἱ δουλιές μὲ τὴν Κυβέρνηση;..

ΠΑΥΛΟΣ. Κι ἀπὸ τὴν Εὐρώπη;.. Ἐχεις καμμιὰ εἰδηση;

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Σοῦ εἶπα πὺ τὴ μελετοῦνε... Ἡ ἀνάλυση ἐπέτυχε...

ΠΑΥΛΟΣ. Ἄφτὰ τὰ ξέρω... Νέο τίποτε;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Τί θέλεις περισσότερα; Δὲ φτάνει πὺ ἡ δουλιὰ τοῦς ἀρῆσει καὶ τὴ μελετοῦνε;

ΠΑΥΛΟΣ (φεύγοντας). Πάγω... Γιατὶ μὲ περιμένει κάτω ἡ Μέρη.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Γιατὶ δὲν τὴν ἔφερνες ἐπάνω;

ΠΑΥΛΟΣ. Τὴν ξέρεις... Προτιμᾷ νὰ βλέπει τις βιτρίνες.

(Ὁ Παῦλος φεύγει).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (μονῶχος). Καλὴ ὑπομονὴ ἀφτὴ τοῦ φίλου μου τοῦ Παύλου!.. Φαίνεται πὺ οἱ μηχανικοὶ εἶναι ὑπομονετικὰ ζῶα... Ἐχει ὁ διάβολος καὶ μιὰ γυναικούλα πὺ εἶναι λουκουμί!..

(Ἐνῶ μπαίνει πρὸς τὸ ἰδιαιτέρο, μπαίνει σασισμένος ὁ Ἰσαακίνος).

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ (ἀπελιτισμένος). Καταστροφή!.. Ὁ Μπέης μου μὴν νὰ πουλήσωμε... Τὰ μάθετε τῆς μπόρας;.. Τρία!..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (Προσποιούμενος τὸν ἐκπληκτικό). Τρία!.. Κι ἀγοράσαμε ἐφτά!..

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Μοῦ τὸ εἶπε ὁ κύριος Κοντύλης!

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Τὸν εἶδες;

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Ἐτρεῖξα νὰ τοῦ εἰπῶ νὰ τὰ πουλήσει... Ὅσα ὅσα... Ὁμῶς θέλει μιὰ νότα ἀπὸ σῆς.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (πιάνει βιαστικά νὰ γράφει κ' ἐπειτα παρατᾷ τὸ γράφημα). Σοῦ τὸ ἔλεγα ὁ καημένος!.. Δὲ θὰ γέινει ἡ Ἐνοποίηση... Καὶ ποιὸς ξέρει ἂν μπορέσει νὰ πουλήσει... Πηγαίνω ὁ ἴδιος...

(Ὁ Βασιλάκης μπαίνει μιὰ στιγμή στὸ ἰδιαιτέρο, ἐπειτα βγαίνει κατ' τὸ κλείει μὲ τὸ κλειδί καὶ φεύγει).

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ (μονάχος. Πειτᾷ τὸ φέσι του στὸ τραπέζι καὶ σηκώνεται καὶ περπατεῖ στενοχωρημένος). Τί ζημία, θεέ μου!.. Τί τρέλλα!.. Πῆνε τρακόσιες λίρες στὸ λεφτό!.. Κι ἂν μπορέσει νὰ πουλήσει...

(Μπαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. Μεγάλη τουαλέτα, τὰ μαλλιά ξανθοβαμένα, πρόσωπο φκαιοιδουμένο, ὄμορφη, παχιά γυναικᾶ περιποιημένη ἀλλὰ διατηρημένη).

ΑΘΗΝΑ (βλέποντας τὸν Ἰσαακίνο). ὦ!.. Τί σύμπτωση!.. Σὲ ἔθελα... Κι ὁ Βασιλάκης;..

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ (μὲ δπόκλιση). Μὴ ρωτᾶτε... Βγήκε ἔξω μιὰ στιγμή... Τὴν πάθαμε... Πῶς εἴστε;

ΑΘΗΝΑ (πλησιάζει μὲ οἰκειότητα τὸν Ἰσαακίνο). Τί συμβαίνει πάλε;..

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Ἀγοράσαμε σιδηροδρόμους.

ΑΘΗΝΑ (μὲ κίνημα ἀδιαφορίας). Καὶ ξεπέφτουν...

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Τί ξεπέφτουν... Κράκ, στὴ μπόρα!..

ΑΘΗΝΑ (μὲ εἰρωνεία). Τ' εἶναι γιὰ τὸ Μπέη;.. Πράματα συνειθισμένα... Πέτου ἀπὸ μέρους μου ποὺ δὲν κερδίζουνε παντοῦ.

(Ἡ Ἀθηνᾶ καθίζει στὸ γραφεῖο τοῦ Βασιλάκη).

ΑΘΗΝΑ (ἐξακολουθεῖ). Ἄκουσε, Ἰσαακίνο... Δὲ μοῦ λές... Γιατί μᾶς κάνει τώρα τώρα τὸ βαρὺ ὁ Μπέης;.. Ἐρχομε νὰ τονε δοῦμε κοντὰ ἓνα μῆνα τώρα...

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Ὁχι δὲ, κυρία!.. Μὴ τὸ λέτε... Ὁ Μπέης πάντα ρωτᾷ γιὰ σῆς... Μὰ ξέρετε...

(χαμηλὸνι τῆ φωνῆ του). Τώρα εἶναι δύσκολο κομμάτι νὰ ἔρχεται στὸ Πέρα... Νύχτα μέρα εἶναι σὲ ὑπηρεσία... Ὁ μεγάλος τὸν θέλει κοντὰ του...

ΑΘΗΝΑ. Κ' ἡ δουλιὰ τοῦ Βασιλάκη;.. Τίποτα ἀκόμα...

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Ἡ δουλιὰ τοῦ τραμβαγιού ἢ τοῦ μονοπωλείου;

ΑΘΗΝΑ. Κ' ἡ μιὰ κ' ἡ ἄλλη.

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Ἰνσάλα! κ' ἀρτὲς θὰ τελειώσουν. Μὴ στενοχωρεῖστε... Μιὰ φορὰ ποὺ ὁ Μπέης εἶπε ποὺ θὰ τίς τελέψει... νὰ κοιμηστε ἡσυχα...

(Μπαίνει ὁ Βασιλάκης δῆθεν στενοχωρημένος).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (βλέποντας τὴν Ἀθηνᾶ). Μπα!.. Καλῶς τηνα! Μὰ ἔρχεσαι σὲ ἄσκημη ὥρα...

(Ρίχνει μιὰ ὑποτιμη ματιὰ στὸ ἰδιαιτέρο καὶ βγάζει δυὸ χαρτιά ἀπὸ τὴν τσέπη του).

ΑΘΗΝΑ. Τὰ ἔμαθα...

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (πρὸς τὸν Ἰσαακίνο). Ἰσαακίνο, φίλε μου, ἰδοῦ... Τὸ πρᾶμα εἶναι σοβαρό. Καὶ πάλε νὰ δοξάζουμε τὸ θεὸ ποὺ εἶτανε στὴ μέση ὁ Κοντύλης... Ἄλλος δὲ θὰ τίς πουλοῦσε.

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Δόξα τῷ θεῷ ποὺ πουληθήκανε... Στὰ πόσα;

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (δίνοντας τὰ χαρτιά στὸν Ἰσαακίνο). Νά! τῆς ἀγορᾶς ἡ νότα. Ἐκατὸν ἐφτά. Πουλήθηκαν οἱ πεντακόσιες τρία. Καὶ οἱ ἄλλες πεντακόσιες μόνο δύο μιση... Ἐπέφτει στὸ Παρίσι!.. Πανικός, παιδί μου!.. Πανικός!.. Ὅπου πρωτοπουλήσει!.. Σοῦ τὸ εἶπα ὁ καημένος!.. Τώρα βγήκεν ὁ Κλονάρης κι ἀγοράζει. Κι ἔσως πάθει τὸ κακό... Μὰ τί τὰ θές;.. Ἐμεῖς τὴν πάθαμε. Νὰ πεις τοῦ Μπέη γιὰ χατῆρι μου ποὺ πῆρε τὴ δουλιὰ ἀπάνω του καὶ τότε κανονίζει ὁ Κοντύλης. Νὰ κι ὁ λογαριασμός του.

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ (ἐνῶ βλέπει ἓνα ἓνα τὰ χαρτιά). Τί νὰ γέινει;.. Ἐκατὸν ἐφτά.—Σοῦ ἔχει κάτι ιδέες ὁ εὐλογημένος!..—Τρία.—Δυόμισι! —Καὶ ὅλα τὰ πιστέβει! Καὶ οἱ ἄλλοι χίλιοι;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (δείχνοντας τὸ λογαριασμό). Τοὺς κρατάει ὁ Κοντύλης στὰ σωστά.

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Πῶ! πῶ! Δέκα χιλιάδες φράγκα!

(Ὁ Ἰσαακίνο βάζει τὰ χαρτιά στὴν τσέπη του καὶ χαιρετᾷ σασισμένος).

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Προσκυνῶ, κυρία...

ΑΘΗΝΑ. Σὲ φανταζομαι σὰν πᾶς νὰ τοῦ τὸ πείς.

ΙΣΑΑΚΙΝΟΣ. Τὸ περιμένει!.. Τί νὰ γέινει;.. Ὑπομονή.

(Ὁ Ἰσαακίνο φεύγει).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (πρὸς τὸν Ἰσαακίνο στὴν πόρτα). Τὸ τέκι μου τὸ στέλλει ἄθριο.

ΑΘΗΝΑ (πρὸς τὸ Βασιλάκη). Δὲ μοῦ λές;.. Μὴ βούτησες κ' ἐσύ;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἄν μ' ἔφρινε ὁ Κοντύλης θὰ βουτούσα. (τρίβει μὲ χαρὰ τὰ χέρια του). Τί τὰ θές; Διαβολεμένος ἄνθρωπος ἄφτος ὁ Κοντύλης! Λαγωνικό!.. Δὲν ἔχει μῆτε ἓνα σιδηροδρόμο. Τὸ πιστέβεις ποτὲ ποὺ θὰ τίς ξέκανεν ἀπὸ προχτές;.. Στὰ ἔντεκα;

ΑΘΗΝΑ. Ἄφτο θὰ εἰπαὶ Κοντύλης!.. Σχέσεις! Ὁ Κοντύλης ἔχει σχέσεις! Εἶναι τὸ χαδεμένο παιδί τοῦ Διευθυντῆ τῆς Μπάνκας.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (ξεροβήχει). Χάρης τῆ διευθυντίνᾳ...

ΑΘΗΝΑ (ξαφνίζεται). Τί εἶπες;..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (χαμογελᾷ μὲ πονηριά). Ἐτσι λένε. Δὲν τὸ λέγω ἐγώ.

ΑΘΗΝΑ (μὲ δυσσαρκεία). Καὶ σὺ πιστέβεις;.. Τί εἴστε σεις οἱ ἄντρες! Λέτε ἐμᾶς τίς γυναικὲς πῶς εἴμαστε κεράτσες μὰ εἴστε σεις χειρότεροι. Μακάρι νὰ εἴσωνα σὰν τὸν Κοντύλη! (μὲ θυμὸ). Σοῦ εἶπα ἑκατὸ φορὰς νὰ μὴ μιλάς γιὰ πράματα ποὺ δὲν εἶδες μὲ τὰ μάτια σου!..

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Καλ' ἀδερφε!.. Δὲν εἶπανε γιὰ σένα...

ΑΘΗΝΑ. Ἐπειτα ὁ Κοντύλης εἶναι λήφτερος...

(Μπαίνει ὁ Κοντύλης γελαστός).

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (βλέποντας τὴν Ἀθηνᾶ). Μπα!.. Πῶς εἶτανε;

(Φιλᾷ τὸ χέρι τῆς).

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (ἐξακολουθεῖ). Πῶς εἴστε; Ἐφέρετε ποὺ εἴστε καλοπόδαρη;.. Τὴν ἔκαμε ὁ φίλος μου ὁ Βασιλάκης πάλε!..

(Ἐνῶ μιλά ὁ Κοντύλης τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Βασιλάκης τοῦ γνέφει νὰ σωπάσει. Ὁ Κοντύλης δὲν τὸν βλέπει).

ΑΘΗΝΑ. Ὁθὰ περᾶσωμε μαζὶ ἀπόψε. Κ' ἔχω νὰ σοῦ ψάλλω, καημένε μου!..

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Τί ἔκαμα πάλε;

ΑΘΗΝΑ (τοῦ τραβᾷ τὸ αὐτί του). Ποιὰ σοῦ εἶπε ποὺ τὰ φόντια θὰ ξεπέσουν;.. Ἐ;

ΑΘΗΝΑ (θαροῖ ποὺ τὴν εἰρωνεύεται ὁ Κοντύλης). Τί εἶναι γιὰ τὸ Μπέη; Μαθημένος εἶναι νὰ κερδίζει καὶ νὰ χάνει. Χάνει ἐδῶ, κερδίζει ἄλλου.

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (δίχως νὰ καταλαβαίνει). Ἄφτο κ' ἐγὼ τοῦ εἶπα. Γιὰ τὸ Βασιλάκη ὁμῶς εἶναι κατιτί. Καὶ σήμερα μάλιστα... Ἐ; Βασιλάκη; Ὁμολόγησε ποὺ τὸ χρωστᾷς ἐμένε.

(Ὁ Βασιλάκης νευρικός καμώνεται ποὺ σιάχνει τὰ χαρτιά του καὶ τοῦ γνέφει νὰ σωπάσει).

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Δὲς τὸν κατεργάκη... Δὲ μιλά.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Βουβάσου! τέλος πάντων!.. Τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ.

(Ὁ Κοντύλης πέφτει στὸν καναπέ καὶ σκᾷ στὰ γέλοια. Ἡ Ἀθηνᾶ τὸν πλησιάζει καὶ τὸν ἀρωγᾷ ἰδιαιτέρως).

ΑΘΗΝΑ. Τί συμβαίνει;

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (μυστικά). Μῆτε ἀγοράσαμε μῆτε πουλήσαμε τοῦ Μπέη.

ΑΘΗΝΑ. Πῶς λοιπόν;

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Τοῦ εἶπαμε ποὺ ἀγοράσαμε καὶ ποὺ πουλήσαμε. Κ' ἔτσι ὁ Βασιλάκης...Κατ'ἀλάθε;

ΑΘΗΝΑ. Παληάνθρωπε!.. Ἐσὺ τοῦ τὰ φκίσιες!

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Δὲ χάρισσαι;

(Ἐνῶ μιλά ὁ Κοντύλης μυστικά μὲ τὴν Ἀθηνᾶ, ὁ Βασιλάκης κουνᾷ τὸ κεφάλι του καὶ μπαίνει μὲ τρόπο στὸ ἰδιαιτέρο).

ΑΘΗΝΑ. Τί γράζω ἐγώ; Μήπως θὰ μοῦ τὰ δώσει;

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Ζήτησέ του. Πρὸ ὀλίγου ἐξαργύρωσε ἓνα τέκι, ἑκατὸ πενήντα.Κ' εἶπανε σακαμένος σήμερα. Δὲν εἶχε σακαριστό! Καλὰ θὰ κάμεις νὰ προκάμεις νὰ τοῦ πάρεις μερικὲς.

(Ἡ Ἀθηνᾶ διευθύνεται πρὸς τὸ ἰδιαιτέρο διὰ τὸ Βασιλάκη βγαίνει καὶ τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι).

ΑΘΗΝΑ. Ἐλα ἐδῶ ἐσύ. Ἄνοιξε ἐκεῖ.

(Δείχνει τὴν κάσσα).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (πρὸς τὸν Κοντύλη). Ἄθλιε! μοῦ τὸ χρωστᾷς. (πρὸς τὴν Ἀθηνᾶ). Τί θέλεις;

ΑΘΗΝΑ. Θέλω πενήντα λίρες! ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Πενήντα!.. Εἶσαι στὰ καλά σου;

ΑΘΗΝΑ. Δῶσε μου τριάντα.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Τί θὰ τίς κάμεις;

ΑΘΗΝΑ. Τίς χρειάζομαι. Δῶσε μου ἀμέσως!

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Θὲς νὰ σοῦ ἀνοίξω; Δὲν ἔχει πεντάρια μέσα.

ΑΘΗΝΑ. Ἐλα! Ἐλα! Καὶ τὰ ξέρω ὅλα.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Νὰ σοῦ δώσω δέκα.

ΑΘΗΝΑ. Δὲ μὲ φτάνουν. Θέλω τριάντα.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Μὰ ἔχω νὰ πλερώσω, Ἀθηνᾶ μου! Ἄφτὸ με σὲ παρακαλῶ... Μὴ γίνεσαι παιδί.

ΑΘΗΝΑ (τὸν σέρνει πρὸς τὴν κάσσα). Καλὰ... Δῶσε μου εἴκοσι. Καὶ μὴ ξαναμιλήσεις. Κάμε γλήγορα!

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Στάσου μιὰ στιγμή νὰ σοῦ τίς φέρω.

(Ὁ Βασιλάκης πηγαίνει στὸ ἰδιαιτέρο. Ὁ Κοντύλης καθόλο τὸ διάστημα γελᾷ. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐνόσω ὁ Βασιλάκης εἶναι στὸ ἰδιαιτέρο του πηγαίνει καὶ φιλᾷ τὸν Κοντύλη).

ΑΘΗΝΑ. Ὁθὰ περᾶσωμε μαζὶ ἀπόψε. Κ' ἔχω νὰ σοῦ ψάλλω, καημένε μου!..

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Τί ἔκαμα πάλε;

ΑΘΗΝΑ (τοῦ τραβᾷ τὸ αὐτί του). Ποιὰ σοῦ εἶπε ποὺ τὰ φόντια θὰ ξεπέσουν;.. Ἐ;

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Ὁχ! Ὁχ! Πονῶ.

(Τὴν ἴδια σιγμὴ ἀκούεται ἓνα μικρὸ γυναικῆσιο γέλοιο στὸ ἰδιαιτέρο).

ΑΘΗΝΑ (ξαφνίζεται). Γυναίκα!..

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (τὴν πιάνει καὶ τὴν καθίζει).

Σιωπή!..

(Κ' οἱ δύο προσέχουν μὰ δὲν ἀκούεται πιά τί-
ποτις).

ΑΘΗΝΑ. Εἶναι γυναίκα μέσα.

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Ἴσως εἶναι ἡ δική του.

ΑΘΗΝΑ. Βλέπεις; Νά! ποῦ πᾶνε οἱ παρὰδες!..

Ὁχ! Δὲ θὰ τὸν ἀφίχω.

(Σηκώνεται μὲ ὀρμὴ νὰ πάγει στὸ ἰδιαιτέρο).

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (τὴν κρατᾷ). Μὴν κάνεις ἀνοη-
σίες!.. Ἀφῆσε! Καλύτερα!

(Ὁ Βασιλάκης ἔρχεται μὲ πέντε χαρτιά τῶν πέν-
τε λιγῶν στὸ χέρι).

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (δίνει τὰ χαρτιά τῆς Ἀθηνᾶς).

Νά! Σοῦ ἔφερα εἰκοσιπέντε! Πῆς εὐχαριστῶ.

ΑΘΗΝΑ (κακωμένη). Κχι!.. Πάμε τώρα ἀ-
πάνω.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ποῦ ἀπάνω;

ΑΘΗΝΑ. Στὸ σπίτι μας. Περίπλοκο. Ὅπου
θέλεις.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἀ!.. Ἀδύνατο. Ἐγὼ δουλιὰ
κόμα. Περιμένω κάποιον. Λεῖπει καὶ ὁ Γιάννης.
Καὶ ὁ Δημοστένης. Ἐπειτα... Ἐξέχασα. Ἐγὼ δὲν
ἔρχομαι ἀπόψε. Πάγω στὸ Βουργκόδερε. Ἐγὼ νὰ
μιλήσω μὲ τὸν Πρέσβη.

ΑΘΗΝΑ (θυμωμένη). Τί ψευτιές εἶναι ἀφτές!

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Σοῦ δοκίζομαι... Ἐγὼ δουλιὰ.

ΑΘΗΝΑ (παίρνει μὲ θυμὸ τὸ ὀμπρελλάκι τῆς
καὶ τὰ γάντια τῆς καὶ φεύγει). Ραντεβουδάκι!.. Μὴ
σὲ μέλλει! Κύριε Κοντύλη, συνοδέψτε με σὰς πα-
ρακαλῶ.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (πρὸς τὸν Κοντύλη). Ἀθλιε!..
Ἐσὺ τὰ κάνεις ὅλα. Μὴ σὲ μέλλει καὶ τὰ ἀφαιρῶ
ἀπὸ τὸ λογαριασμὸ σου.

ΚΟΝΤΥΛΗΣ (μὲ χλευασμὸ). Μπα! Ἀφτὸ θὰ
πεῖ ποῦ θὰ πλερώσεις.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἀφῆσε τίς ἀνοησίες! Εἶπα θὰ
τὰ ἀφαιρέσω. Θὰ τὰ συμψηφίσω δηλαδή.

ΚΟΝΤΥΛΗΣ. Εὐχαριστῶ! Καλὴ διασκέδαση!

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ. Ἐπίσης.

(Ὁ Κοντύλης φεύγει. Ἡ Ἀθηνᾶ ξανάρχεται
στὴν πόρτα).

ΑΘΗΝΑ. Πῆς... στὸν κύριο Πρέσβη... νὰ προ-
εἶξει νὰ μὴν κρυώσεις...

(Ὁ Βασιλάκης θέλει νὰ τῆς μιλήσει καὶ τῆς
φωνάζει μὲ τὸ ὄνομά τῆς ἀλλ' ἐκείνη φεύγει).

(Ἐνῶ ὁ Βασιλάκης στέκεται στὴν πόρτα καὶ βλέ-
ποντας ἔξω κουνεῖ τὸ κεφάλι του, ἡ Μαριάνθη ἀπὸ
τὴν πόρτα τοῦ ἰδιαιτέρου γελᾷ καὶ τοῦ κάνει στὸ κε-
φάλι, τὸ γνωστὸ σημεῖο, ποῦ θέλει νὰ πεῖ πῶς ἡ
γυναίκα του τὸν ἀπατᾷ).

(Ἐρχεται ὁ Δημοστένης).

ΔΗΜΟΣΤΕΝΗΣ (πρὸς τὸ Βασιλάκη). Κύριε,
εἴτανε φευγάτη.

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ (γελώντας). Καὶ ποῦ πῆγε Δη-
μοστένης;

ΔΗΜΟΣΤΕΝΗΣ (βλέποντας τὴ Μαριάνθη). Ἀ!
Μὲ συγχωρεῖτε. Τί ἀνόητος ποῦ εἶμαι.

(Δίνει τὸ γράμμα στὸ Βασιλάκη).

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΑΗΣ

Κάποτε ὁ Διογένης ζήτησε ἀπὸ τὸν Πλάτωνα
τρία σῦκα ἀπὸ τὸν κήπο του. Κι ὅταν ἀφτός τοῦ-
στελεν ἓνα καντάρι, ὁ Διογένης τοῦ εἶπε:

— Ἐτσι κι ἔμα σε ρωτήσουν ἀποκρίνεσαι ἀ-
μέτρητα.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Στὸν Περουῶλη

Μέσ' στὸ περβόλι μου πολλὰ
τρανταφυλλάκια ἀνθοῦνε·
ἄλλο ν' ἀνοίξει λαχταρῶ,
ἄλλα ἀνοιχτὰ μωσκοβολοῦνε.

Μωσκοβολοῦν δπως κι' ἐσὺ
Παντοῦ μωσικὲς ραντίζεις,
ὅταν, ἀγάπη μου χρυσή,
τὸ στόμα ἀνοίγεις.

Δὲς φύλλα ἀφρόντιστα πυκνὰ
σὰν τὰ μαλλιά σου,
δὲς ἔχουν τ' ἄσπρο μερικὰ
χρῶμα τῆς ἀγκαλιᾶς σου.

Σὰ σ' ἴσα πόσο σ' ἀγαπῶ,
κοκκίνισες—θυμᾶμαι ἀκόμα—
κι' ἓνα χαμόγελο κρυφὸ
σοῦ ἀνάτειλε στὸ στόμα.

Ἔτσι λές εἶναι ντροπαλὸ
ἓνα ἄλλο ἀπ' τὰ τραντάφυλλά μου,
ἔτσι θυμίζει τ' ἀβγινὸ
χαμόγελό σου στὴν καρδιά μου,

Τὴ ζούλια, φῶς μου, λὲν θωριά
πῶς κίτρινη ἀσημαίνει·
κι' ὅπου ἔχει μάβρη τὴν καρδιά,
λὲν ἔχει κι' ὄψη χλωμασμένη.

Μὰ ἔχουν τὰ ρόδα μου ὁμορφιά
τὰ κίτρινα—δὲν εἶναι ἀλήθεια;—
κι' ἀστράφτουν κοίτα ἀπὸ χαρὰ
σὰν τὰ φορεῖς στὰ στήθια.

Ὅμως τὰ ρόδα—κόκκινα ἢ λευκά—
τὰ τριγυροῦνε
ἀγκάθια πάντα μυτερά
ποῦ σὲ κεντοῦνε.

Μὰ δὲν τοὺς μοιάζεις, φῶς μου, ἐσὺ
στ' ἀγκύλια,
τὶ ἔχεις ἀγάπη στὴν ψυχὴ,
γλύκα στὰ χεῖλια.

Λ. Α.

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

Ο ΚΑΠΕΛΛΟΚΕΦΑΛΛΟΣ

Ἡ ΚΕΦΑΛΟΚΑΠΕΛΛΟΣ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Ὁ κ. Νικολῆς Σπαντωνάκης ὁ γερμανιστῆς,
σ' ἓνα του τελεφταῖο ἄρθρο δηγᾷται μερικὰ πολὺ
περιεργα. Φαίνεται πῶς, ἐπειδὴ φορεῖ ἀχέρεια ψάθα,
πότε παίρνει τὸ κεφάλι του γιὰ τὸ καπέλλο του καὶ
πότε τὸ καπέλλο του γιὰ τὸ κεφάλι του. Καὶ τ' ἄρ-
θρο του τὸ τελώνει μ' ἀφτὰ τὰ λόγια «Ἐτσι μοῦ
ἔρχεται ἢ ν' ἀλλάξω κεφάλι ἢ ν' ἀγοράσω ἄλλο
καπέλλο».

Φαίνεται, διστάζει τί εἶναι προτιμότερο. Μὰ
δίχως ἄλλο ν' ἀλλάξει κεφάλι κι' ὄχι καπέλλο.

Γιατί τί τοῦ χρησιμέσει τέτιο κεφάλι ἢ δὲ νιώθῃ
πῶς πολυτιμότερο εἶναι τὸ καπέλλο του παρὰ τὸ κε-
φάλι του; Ἡ δυσκολία ὅμως εἶναι, ὅταν ἀλλάζει
κεφάλι, μὲ τί κεφάλι θὰ διαλέξει; ἄλλο κεφάλι: δι-
χως τὴν ἴδια πάλι εἰδικὴ βεβρύτητα καθὼς τὸ κα-
πέλλο του.

Κλωδοδοκούφης

Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Μὲ χαρὰ ἀναγγέλλομε στοὺς ἀναγνώστες
μας πῶς ἀπὸ τὸ ἄλλο φύλλο ἀρχινᾶμε τὴν
«Ἀπολογία» τοῦ κ. Ψυχάρη.

— Τί εἶναι ἡ «Ἀπολογία» τοῦ μεγάλου
Δασκάλου μας μᾶς τὸ εἶπε ὁ Α. Ε. στὸ δεύ-
τερο «γράμμα τοῦ Ξεντεμένου» ποῦ τυπώθη-
κε στὸ 168 φύλλο.

— Ὁ Α. Ε. ποῦ εὐτύχησε νὰ διαβάσει
τὴν «Ἀπολογία» χρολόγραφη τὴν χαραχτήρισε
«εἰρημικὸ ἀστροπελέκι ἀνθρώπου ἀληθινὰ σο-
φοῦ». Καὶ τέτια εἶναι.

— Ὁ Ἐρμονας ἐτοιμάζει καινούριο τόμο ὅλο μὲ σο-
νέττα καὶ μὲ τὴ «Λυρικὴ σάτυρα» ποῦ δημοσιεύομε σή-
μερα. Ὁ καινούριος τόμος θὰ εἶναι εἰκοσι πέντε ἄλλα.

— «Πληροφόρομεθα, γράφει κάπια φημερίδα, πῶς ἡ
Κυβέρνηση θὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὸ γ ν ω σ τ δ ν
νόμοσχέδιον περὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν ἀξιωματικῶν ἀπὸ τὴν
Βουλὴν κτλ.»

— Μόνο ποῦ κατάντησε γ ν ω σ τ δ αὐτὸ τὸ νομοσχέ-
διο, σημαίνει πῶς καὶ τώρα θὰ ὑποβληθεῖ χωρὶς καὶ νὰ
ψηφιστεῖ. Θὰ μείνει γνωστὸ κι ἀψήφιστο.

— Δὲν ξέρουμε ἂν τὸ Ὑπουργεῖο διάταξε τὰ σκυλιὰ
νὰ μὴ λυσάξουν, ὅσο νὰ λυθεῖ τὸ ζήτημα τοῦ Λυσοια-
τρείου ποῦ κατάντησε κι αὐτὸ ἔλυτο, σὰν ὅλα τὰ Ρωμαί-
τικα ζητήματα.

— Μιὰ ἐλάκιερη βδομάδα τώρα διαβάζομε στὴς ἐφη-
μερίδες πῶς τὸ Ἰατροσυνέδριον κατὰκρινε τὴν ἄταχτη δου-
λιὰ τοῦ Λυσοιατρείου, πῶς τὸ Ὑπουργεῖο ἔλαβε αὐστηρὰ
μέτρα καὶ πῶς ὁ κ. Παμπούκης δὲ δίνει πεντάρια γιὰ ἑλ-
αυτὰ.

— Καὶ μηγαρίς εἶναι κουτὸς νὰν τὰ χαμπαρίσει, ἀπὸ
τὸ ξέρει πολυκαλὰ πῶς στὸ Ρωμαίικο εἶναι λούτερος ὁ
καθένας νὰ κάνει τὸ κέφι του;

Ο ΙΔΙΟΣ

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΡΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἄπο Πέμπτη ὁ Πέμπτη

Ἰπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Κυρ. Μανρομιχάλης.

Στοιχομοί. Ἀθήνα 2, Περαιῆς 1, Ἐπαρχίης 14
(μονάχα).

Λαβωμοί. Ἀθήνα 5 (οἱ δύο ἀπὸ καρότσες κ'
ἓνας ἀπὸ κάρρο), Περαιῆς 3, Ἐπαρχίης 6.

Κλεψές. Ἀθήνα 1 (ἡ ληστεία τοῦ Γερμανοῦ
Σβάλεν στὴς Τζιτζιφιές), Περαιῆς 4, Ἐπαρχίης 2
(ληστείες).

Ἀπαγωγές. Περαιῆς 1 (βιασμός), Ἐπαρχίης 1.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

Α Π Ο Β Ρ Α Δ Α

Η ΒΙΓΛΑ

Μιά κοπέλλα ξεκινῶ
Στὴν ὁλόμανρη νυχτιά—
Περνάει πέλαα, στεργιά
Κι ἔχει τὰ μάτια στὸ βουνὸ
ψηλά! στὸ τρίκορφο βουνὸ
στὴ μεσανὴ τὴ ράχη—
ποῦναι μὰ βίγλα ὁμορφη
Στὸ ἔρμο καταρράχι.

Κι ἕνας ἀετός, ποῦ τὴν κοιτῶ
μέσ' τὴν ὁλόμανρη νυχτιά
νὰ σιγίση πέλαα, στεργιά,
μὲ τὸ σταυρὸ στὸν ὄμο :
— Ποῦ θέλει—λέει—νάναβῆ
αὐτὴ ἢ κόρη ἢ ντροπαλή,
ἀφοῦ πουλὶ καὶ μόνο
ἐγὼ γὰ ν' ἀναβῶ
πετάω μὴνους δρόμο;..

Γιάννινα, 1905

ΕΥΑΝΘΙΑ ΧΑΤΖΗ

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἕνα, κ' ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, πουλιοῦντα
στὰ γραφεῖα μας τὰκόλουθα βιβλία:

Τοῦ **Ψυχάρη** «Ταξίδι» (σελ. 502) καὶ «Ὀνειρο
τοῦ Γιαννίρη» (σελ. 268).

Τοῦ **Πάλλη** «Ἥλιος καὶ φεγγάρι» (σελ. 120)

Τοῦ **Φωτιάδου** Τὸ «Γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ
ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση» (σελ. 405).

Τοῦ **Ἐφταλιώτη** «Ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης»
σελ. 320) καὶ «Μαζώχτρα, Βρουκόλακας κλπ.» (σελ.
269).

Τοῦ **Φιλάντα** Γραμματικὴ τῆς Ρωμῆικης
γλώσσας (μέρ. Α') (σελ. 96).

Τοῦ **Λόγγου** «Δάφνης καὶ Χλόη» (χαρτοδε
μένο) μεταφρ. Ἡλ. Βουτιερίδου (σελ. 86).

Τοῦ **Ευριπίδου** «Μήδεια» μεταφρ. Γιάννη
Περγαλιῆ (σελ. 59).

Τοῦ **Σοφοκλέου** Αἴας. Μετάφρ. Ζήσιμου Σί-
δερη (σελ. 61).

Τοῦ **Χ. Ἀντροιάδου** «Ὁ Μὲγ' Ἀλέξανδρος»
(σελ. 192).

Τοῦ **Δ. Π. Ταγκόπουλου** «Ζωντανὸ καὶ
Πεθαμμένον» δράμα—«Ἡ Χρυσσαυγὴ» καὶ «Τάφος
στὸ Γιάλο» δηγήματα (σελ. 78).

Ἡ **ΙΛΙΑΔΑ**, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀλέξ
Πάλλη (σ. 416) δρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 στὸ ἐξωτερικὸ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Φίλο μας δάσκαλο στὴ Σμύρνη. Μὰς γράφεις πὼς
διάβατες τὰ Ἐκπαιδευτικὰ ἔθρα τοῦ «Νουμᾶ» στοὺς
συναδέλφους σου καὶ τὰ βρήκαν καλὰ, μὰ πὼς δὲν ἀπο-
κότησες νὰν τοὺς μιλήσεις καὶ γιὰ τὴ γλώσσα. Καλὰ
ἔκανες. Ἄς βρῆσκουν σωστὰ καὶ ἄς ἀγαποῦν ὅσα γράφου-
με καὶ ἔπειτα μοναχοὶ τοὺς θάγαπήσουν καὶ τὴ μάνα ποὺ
τοὺς δίνει τὸ θρεφτικὸ τὸ γάλα τῆς.— κ. Α. Λυσ. Κάτι
παρόμοιο μὲ τὸ δικό σου δηγίεται ὁ κ. Δ. Γρ. Καμπούρο-
γλους. Ὅταν ὁ μακαρίτης ὁ Παυλιδῆς ἀρχίνησε νὰ πρω-
τοφτεיאίνει στὴν Ἑλλάδα τσοκολάτα, ζήτησε ἀπὸ δάσκα-
λο νὰν τοῦ πεῖ τί τίτλο νὰ βάλει: στὸ μαγαζὶ του ποὺ νὰ
δείχνη πὼς μέσα φτιάχνεται καὶ τσοκολάτα. Ὁ δάσκαλος,
ἀφοῦ σκέφτηκε μιά δυὸ μέρες, πῆγε ἕνα πρωτὶ τρέχοντας
καὶ εἶπε τοῦ Παυλιδῆ· «Τὸ βρήκα! Ἡ τσοκολάτα εἶναι
θεῶν βρώμα, ὥστε γράψε ἔξω ἀπὸ τὸ μαγαζὶ σου Θ ε ὀ
β ρ ω μ α. Ὁ Παυλιδῆς, τὸ γράψε μὰ σὲ λίγες μέρες ἀναγ-
κάστηκε νὰν τὸ σβήσει γιατί ὅσοι περνοῦσαν ἀπὸ τὸ
μαγαζὶ του καὶ διαβάζανε «θεόβρωμα» σφαλνοῦσαν τὴ
μύτη τους.— κ. Κ. Παπ. Κέρκυρα. Θὰ δημοσιευτεῖ.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1905

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	30 Σεπτεμβρίου 1905	31 Αυγούστου 1905
Ταμείον		
Εἰς μεταλλικόν	2,770,788.39	2,941,014.73
» Τραπεζικὰ γραμμάτια Ἴονικῆς Τραπεζῆς	160,900.—	156,110.—
» Κερματικά » δίδραχμα καὶ μονόδραχμα	1,292,809.—	1,138,485.—
Ἐξωτερ. λογαριασμοί. (Ἀντίτιμον μεταλ. εἰς Τραπ. τὸ ἐξωτερικόν (Προῖον ἐκδοθέντος Ἐθν. Δαν. εἰς χρ. Ἑλ. Σι. δρ. 4 ο)ο τοῦ 1902	27,666,782.11	26,513,503.77
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλ. Κυβέρν. ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφ. τραπ. γραμ.	15,775,974.83	17,396,336.83
» » » διδράχμων καὶ μονοδράχμων	68,278,575.42	68,278,575.42
Ὁμολ. Ἐθνικῶν δανείων (Εἰς χρ. δρ. 23,768,607.75 (» τραπ. γραμ. » 28,898,525.—	10,875,000.—	10,875,000.—
Προεξοφλήσεις	52,667,132.75	52,667,132.75
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων	22,545,770.02	20,157,072.79
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπ' ἐνεχύρω χρηματογρ.	2,879,106.64	2,866,812.91
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρω ἐμπορευμάτων	11,789,007.81	11,033,150.56
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	1,288,048.50	495,119.15
Δάνεια εἰς δήμους, λιμένας, καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	56,628,343.14	55,855,314.99
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας	42,847,434.14	43,004,501.44
Καθυστερήσεις χορηγήσεων εἰς γεωργοκτημ. καὶ ἐκ γραμ. Πρ. Τραπ. Ἡπειροθεσσαλίας	10,801,812.64	11,459,621.94
Μετοχαὶ εἰς ἐγγυήτους Ἑταιρίας	5,124,159.82	4,954,468.67
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης	4,159,445.70	4,159,445.70
Ὁμολ. λαγ. δαν. Ἐθν. Τρ. τῆς Ἑλλάδος 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γρ.	1,500,000.—	1,500,000.—
Τοκομερίδια ἐν γένει	1,825,200.—	1,835,200.—
Καταστήμ. Τραπεζ. καὶ κτήμ. ἐξ ἀνγκαστ. ἐκποιήσεων	100,507.87	8,337,401.29
Ἀπαιτήσεις ἐπισημαίεις	8,337,401.29	8,328,231.16
Ἐξοδα ἐγκαταστ. (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζ. γραμματίων)	2,523,388.10	2,513,412.87
Διάφοροι λογαριασμοὶ	1,661,790.50	1,614,237.64
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ	2,023,397.05	2,329,676.87
Διεθνῆς Οἰκονομ. Επιτροπὴ (λ)σμός ὑπερ. Ἐθν. δαν. εἰς χρυσ.)	7,315,919.19	5,042,609.44
Λογαριασμοὶ ἐξαγ. συμμετοχῆς Κυβερνήσε. εἰς κέρδη ἐκ τρ. γραμμ.	8,989.30	18,640.60
Ἐξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας	1,648,640.—	1,648,640.—
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπ. γραμμάτια	1,200,000.—	1,200,000.—
Διάφορα	450,000.—	450,000.—
	543,857.62	427,138.99
	366,589,673.96	360,962,961.99

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικὸν Κεφάλαιον	20,000,000.—	20,000,000.—
Ἀποθεματικὰ κεφάλαια	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ :		
Ι Διὰ λ)σμόν τῆς Κυβερνήσεως	δρ. 68,278,575.42	
II » » Τραπεζῆς	54,933,742.11	
Κερματικά γραμμάτια δίδραχμα καὶ μονόδραχμα	123,212,317.53	11,312,372.19
Καταθέσεις ἀνευ τόκου εἰς μεταλλικόν	10,875,000.—	10,875,000.—
Καταθέσεις ἀνευ τόκου	5,316,574.80	5,406,301.61
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	12,888,733.50	13,178,621.41
Μερίσματα πληρωτέα	1,131,483.96	1,031,995.71
Καταθ. Δημοσ. διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ' νόμον	425,420.—	509,690.—
Διεθν. Οἰκ. Επιτροπῆ λ)σμός καταθ. ἐκ δημ.	283,749.94	283,749.94
ὑπεγγ. προσ. (Εἰς χρυσ. δρ. 758,783.31 (» τρ. γρ. » 4,760,260.88	5,519,044.19	3,058,396.07
Ἐπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	291,115.45	384,258.40
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν	513,962.89	1,242,524.42
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζ. γραμμάτ.	10,701.48	510,701.48
Ἐντ. κατὰθ. Δημ. εἰς χρ. διὰ τὴν κατασκ. Σ. Π.-Δεμερλή-Συνόρ.	15,775,974.83	17,396,336.83
» » τραπεζ. γραμμάτια	331,297.21	19,689.21
Καταθ. ἔντοκοι.	80,476,462.26	80,108,680.77
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζῆς 3 ο)ο εἰς χρ.	45,459,810.—	45,459,810.—
» » » 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γραμ.	20,492,000.—	20,492,000.—
Ἐπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς 3 ο)ο εἰς χρ.	1,386,170.—	1,608,392.—
» » » 2 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γραμ.	3,000.—	15,000.—
Καταθέσεις Ταμειοτηρίου	4,785,798.66	4,697,180.61
Διάφορα.	3,911,057.26	2,872,306.34
	366,589,673.96	360,962,961.99

Ἐν Ἀθήναις τῆ 8 Ὀκτωβρίου 1905

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Η. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ